

NAPPLÓ

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT HAJDÚ-BIHAR MEGYEI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

545, 811

MAI SZÁMUNK TARTALMÁBÓL:

A VEZETŐK UTÁNPÓTLÁSÁRÓL	3. oldal
EMBER ÉS HAZA	3. oldal
ITT KÉSZÜL A GYEREKCIPO	4. oldal
ÁRTÁNDI ALKONYAT	4. oldal
„AMÜGY RENDES EMBER”	5. oldal
KÖZMŰVELŐDÉS HAJDÚHADHÁZON	7. oldal

Megnyílt az őszi Budapesti Nemzetközi Vásár

Hazánkkal együtt 43 ország és Nyugat-Berlin kiállításának részvételével péntek délelőtt 10 órakor ünnepélyesen megnyílt a Budapesti Nemzetközi Vásár, a fogyasztási cikkek szakvására.

Üzleti tárgyalásokra, a látogatók tájékoztatására felkészült több ezer vállalati, gazdasági és műszaki szakember foglalta el helyét a tárgyalószobákban, és a kiállított sokféle árucikk mellett ők váltották fel a vásárt előkészítő szerelőket, díszítőket, berendezőket, akiknek utolsó csoportja alig néhány órával a nyitás előtt fejezte be munkáját. A vásár parkjait, pavilonjait virágokkal díszítették, hogy ezzel is kellemessé tegyék a kőbányai vásárváros, várhatóan sok százezer látogatója számára.

A vásár főterét a részt vevő országok zászlói és a Nemzetközi Vásárok Szövetségének emblémája díszíti. Itt gyülekeztek a megnyitó ünnepség vendégei: Havasi Ferenc, az MSZMP Központi Bizottságának titkára, Méhes Lajos ipari miniszter, a Politikai Bizottság tagjai, Marjai József, a Minisztertanács elnökhelyettese. Ott volt a kormány több más tagja, megjelentek a diplomáciai képviseletek vezetői és tagjai, a hazai és külföldi kiállítók képviselői.

A Hymnusz elhangzása után Szépvölgyi Zoltán, a Fővárosi Tanács elnöke mondott beszédet.

Köszöntötte a megnyitó ünnepség résztvevőit, külön üdvözölte George Andreou ciprusi kereskedelmi és ipari minisztert, aki hivatalos látogatáson tartózkodik hazánkban.

A fogyasztási cikkek nemzetközi vásárát ezúttal is nagy érdeklődés kísérte, hiszen a vásár százezrek számára ad áttekintést a fejlődésről, a fogyasztási cikkek előállításáról ipar termékeiről — mondotta többek között.

A fogyasztási cikkek előállítását vállalatok és szövetkezetek mindinkább tudatában vannak, hogy vásári termékbemutatóikkal vizsgálatok kell a vásárlók hatalmas tábora, az egyre igényesebb hazai és nemzetközi piacot képviselő szakemberek, üzletemberek előtt. Az előzetesen kialakult vélemények szerint a kiállítók felkészülése megfelel a várakozásnak.

A Fővárosi Tanács elnöke elismerését és köszönetét fejezte ki a vásár rendezőinek és szervezőinek eredményes munkájukért, s az őszi Budapesti Nemzetközi Vásárt megnyitotta.

Szépvölgyi Zoltán, a Fővárosi Tanács elnöke megnyitja a 78. őszi Budapesti Nemzetközi Vásárt

Havasi Ferenc, Marjai József és kíséretük megtekinti az élelmiszer-pavilonban a húsi par termékeit

A megnyitó után a vendégek körsetúra indultak a vásárbán.

A körséta résztvevői elsőként a B pavilonban, ismerkedtek a hazai vegyipar eredményeivel. Ezután a Csehszlovák Szocialista Köztársaság kiállításához értek. A szomszédos ország kiállítói az idén újdonságként különleges édesipari termékeket is bemutatnak.

A vendégek a Bolgár Népköztársaság kiállításán a legújabb háztartási gépekkel ismerkedtek. A körséta a Német Demokratikus Köztársaság bemutatott kiállításánál folytatódott, ahol egyebek között a modern vonalú ruházati cikkek exportkinálatát mutatták be.

A Lengyel Népköztársaság kiállításán a nívós textil-, bőr- és konfekciós termékek bemutatását tekintették meg.

Ezután a 18-as pavilon keresték fel, ahol 1700 négyzetméteren a magyar építőipar mutatkozik be. Megtekintették az Elzett Művek vásári díjas vastagpaj-

(Folytatás a 2. oldalon)

A napkutatás legújabb eredményei

Napfizikusok tanácskozása Debrecenben

Szeptember 16-án a Debreceni Akadémiai Bizottság székházában befejeződött a szocialista országok napfizikusainak XI. regionális konzultációja. Az egyhetes tudományos tanácskozás jelentőségét és eredményeit dr. Kálmán Béla, a MTA debreceni Napfizikai Observatóriumának vezetője a következőkben összegezte:

A részt vevő kutatók megismerkedhettek az utóbbi évek eredményeivel, különös tekintettel a legutolsó, Potsdamban tartott hasonló összejövetel idején meg folytatásban levő, 1979-81-ben lezajlott, az egész világra kiterjedő megfigyelési programra, a napmaximum-évre.

Már több évszázada tud az emberiség a napfoltokról, de alig száz évvel ezelőtt ismerték fel, hogy megjelenésük gyakorisága körülbelül tizenegy évenként változik. Ugyanakkor észrevették azt is,

hogy összefüggés van a napfoltok gyakorisága és bizonyos geofizikai jelenségek, például a mágneses földháborgások vagy sarki fények között.

Az eltelt évszázad alatt, elsősorban az összehangolt nemzetközi megfigyelési programok alapján sikerült megállapítani, hogy a naptevékenység földi hatásaiért elsősorban nem a napfoltok a felelősek, hanem a foltcsoportok mágneses terében lejátszódó, hatalmas energiákkal rendelkező, napkitörések. Ezeknek elektromágneses és részecskesugárzása zavarja meg a Föld-környezetét.

Ezt felismerve — mint ahogy a debreceni tanácskozáson is elhangzott — a napfizikusok nagy figyelmet fordítanak a napkitörésekben lejátszódó fizikai folyamatok meg-

(Folytatás a 2. oldalon)

Árvíz-, belvíz- és vízminőség-védelmi gyakorlat Tiszacsegén

Az idő most a kora őszi lenére is nyáris, még hozzá egy aszályos nyár után. Az ár- és belvízvédekezést bezárólag gyakorolni azonban nem is akkor kell, amikor már, ahogy mondani szoktuk, „nyakunkban a víz”. Ezen elemi csapások ellen a védekezést idejében kell megvalósítani. Ilyen felkészülést, hagyományosan évente sorra kerülő gyakorlatot tartottak szeptember 12-16. között Tiszacsegén a Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság szakemberei, védelmi osztagának tagjai.

Az igazgatóság műszaki és különböző szakmájú fizikai dolgozóinak egy része ugyan is tagja az ár- és belvízvédelemben, vízminőség-védelemben nélkülözhetetlen és szakszerűen tevékenykedő védelmi osztagnak. A riasztástól a tervszerű levonuláshig három napot igénybe vevő védelmi gyakorlaton a TIVIZIG védelmi osztagának mintegy száz tagja vett részt. Begyakorolták a hagyományos és az új védelmi eljárásokat, a nyúlógát- és jászolgát-építést, a hullámverés elleni védekezést, a buzárelőfójtást, Töltésleterhelést, cölöpvédelmi és szádfalakási gyakorlatokat végeztek.

A Tiszán a védőtöltésen és a tiszacsegei szivattyútelepnél a belvízvédelmi szivattyúk telepítésétől a mederelzárásig, az olajszenyveződés és egyéb felszíni vízszennyeződések eltávolításáig, a védelmi anyagok visszanyeréséig gyakorolt sokféle eljárás közben természetesen vizsgáztak a szállítási, világítási, hírközlési eszközök, a védekezésnél használt gépek is.

A gyakorlatot szeptember 15-én Nagy Istvánnak, a TIVIZIG igazgatójának kíséretében megsejlelték az árvízvédelmi területi bizottság tagjai is, köztük Kollár János ezredes, megyei rendőrfőkapitány, a megyei pártvégrehajtóbizottság tagja.

Az ilyen gyakorlatok azért szükségesek, mert az időközönkénti személyi mozgások miatt, az új emberek betanítása mellett a gyakorlatban ki kell próbálni az új módszereket, eljárásokat. Az új eljárások között lett része az ilyen gyakorlatoknak az utóbbi időben a vízminőség-védelem. A különféle leve-

gőztetési módszereket, tologzóit már eddig is nem hidrofób perlitest, merülőfa- egy alkalommal akadályoztak meg több millió forintos szerekkel ugyanis a TIVIZIG kárt okozó halpusztulásokat.

Mi a teendő, ha az árvíz átcsordul a töltésen? A Miska-fok-csatorna medrében egy kis szakaszi elzárva, árvízvet imitálva ezt gyakorolják az osztag tagjai

A 16 tonnás nagy hídmező vízre helyezése után a Tiszán a hidraulikus letalpalást gyakorolják az osztagnak egy másik csoportjában

Tovább javult a MEDICOR-busz utasainak állapota

Heltai András, az MTI tudósítóját jelenti: Az ausztriai autóbussz-baleset sérültjeinek állapota péntek reggelre tovább javult. A négy legsúlyosabb esetben közül Patay Árpád né a közvetlen életveszélyen, de Kőne Imre, Nagy Imréné és Tóth Jánosné változatlanul súlyos állapotban van. A Pallai házaspár — az eredeti tervekkel szemben — még nem hagyta el a kórházat: óvatosság-ból még néhány napig megfigyelés alatt tartják őket, bár állapotuk megengedné a

hazautazást. A döntés másik indoka: az osztrák hatóságok pénteken megkezdtek a sebesültek meghallgatását, hogy fényt deríthessenek a baleset okára — amit a műszaki vizsgálat mindaddig nem tudott tisztázni.

Kihallgatható állapotban van már Tiba János buszvezető is. Tanúvallomásától sok kérdés tisztázását várják az illetékesek.

A 13 halálos áldozat holttestét a közeli napokban Debrecenbe szállítják.

EFON 12-144
EMBER 16.
orakor
tok:
APTÁR
ezelőtt, 1893.
született Tur-
korában, 1936-
donb; 7 Korda
b, filmvállalko-
ulmányai után
ságiro, s má
ekelődni a film
Párizsban ta-
nygyártást. 1915-
önálló film-
Rendezői
ánálósággal
ics Jenő film-
ki; az ő ne-
a Lujza egyet-
a Nagyma-
egvette Jano-
s Budapesten
alapított (Cor-
aság idején
kma szervez-
direktoriumi
Bécsbe emig-
be, Párizsba,
t, végül 1931-
pedt le, ahol
ngol filmélet
lástá, a Lon-
váló képessé-
felkészültség
rendező és
150 film elő-
zt.
NYELV-
Eszperantó
indít a vas-
szakcsoport
n, hétfőn
ők részére.
p, illetőleg
kutatán 5 és
a Vasutas
(Debrecen.
TÜHELY. A
si Központ
t a Színját-
mmel, ahol
mozgás-
hátszó mes-
tanítják a
foglalkozá-
Ifjúsági
Debreceni
tanárai ve-
a két cso-
—14 éves
ortól. Tan-
ta: 100 Ft.
írásban, a
si Központ
u. 1-3.)
felírásal
LA. A
t Központ
dődő nép-
éves gye-
zás szep-
—18 óráig
Központ
andij ha-
YEK
met meg-
szóló, Hó-
udvarban.
óráig. Var-
ndégeinket,
yógyfürdő-
nyitottuk.
l a 2 m-es
emeltetését
juk vendé-
k figyelem-
ber 30-ig
nokát üri-
nyithatósá-
rbantartási
ából. A
ntjai lejár-
értéktár-
érti felelős-
módtunk-
és Gyógy-
közönség-
—Vágóhid
k miatt,
k a 30-as
Rigó u.—
u. útvo-
ni. A te-
a Nagy-
autóbussz-
A jára-
nem érin-
vezér u.
ket. DE-
3. szep-
8-16
e Tamás,
végig a
Tarr-ut-
utacán, a
utacig, a
Kálmán
számig-
epember
amjantich
sámú há-
sámú utca-
brecen.
Felelős
rint —

Kádár János és Losonczi Pál fogadta India külügyminiszterét

Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára pénteken a KB székházában fogadta P. V. Naraszimha Rao-t, az Indiai Köztársaság külügyminiszterét, aki hivatalos látogatáson tartózkodik hazánkban.

A szívvel és lélekkel megbeszélésen véleménycsere folytattak a nemzetközi életet és a magyar-indiai kapcsolatokat fontosabb kérdéseiről. Hangsúlyozták a különböző társadalmi rendszerek közötti párbeszéd fontosságát. Meltázták az el nem kötelezett országok mozgalmának hozzájárulását a nemzetközi béke és biztonság erősítéséhez, és elismeréssel szóltak a két ország között kialakult hagyományos jó együttműködésről.

Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke a Parlament-

ben ugyancsak pénteken fogadta az indiai diplomácia vezetőjét.

A találkozón részt vett dr. Várkonyi Péter külügyminiszter, Turi Ferenc, hazánk delhi nagykövete és Aravinda Ramachandra Deo, India budapesti nagykövete.

Délelőtt P. V. Naraszimha Rao megkoszorúta a magyar hősök emlékművét a Hősök tere előtt.

Az indiai külügyminiszter délután az Egyesült Izzóba látogatott el, majd az Írószövetség székházában találkozott a hazai irodalmi élet rangos képviselőivel és neves hűvelőkkel.

Pénteki programja a KISZ Központi Művészegyesületének Rotterdami utcai székházában fejeződött be: megtekintte az országhatáron túl is népszerű együttes műsorát.

A közélet híreiből

Gyenes András, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Ellenőrző Bizottságának elnöke a Lengyel Egyesült Munkáspárt Központi Pártellenőrzési Bizottságának, valamint Központi Revíziós Bizottságának meghívására szeptember 14-16. között látogatást tett Varsóban.

A szívvel, baráti légkörű találkozó véleményét cserélte a pártellenőrzés időszori elvi és gyakorlati kérdéseiről.

Harcok Libanonban

BEJRUT (MTI) — Péntek délután is folytatódott a libanoni hadsereg légitámadással előkészített offenzívája a Bejruttól 15 kilométerre fekvő Szuk el-Garb térségében. A hadügyminisztérium közleménye szerint csaknem három kilométert nyomultak előre a drúz-szocialista milíciákkal megütött kormánycsapatok. Bejrut megfigyelők úgy vélik, hogy a több helyütt is szorongatott helyzetben levő libanoni hadsereg megpróbálja javítani katonai pozícióit az esetleges tüszűnet elfogadása előtt.

Pénteken tüszűregi lövedék robbant az Egyesült Államok és Nagy-Britannia Nyugat-Bejrutban levő nagykövetsége felé. Több találat érte a Bejrutban állomásozó amerikai csapatok állásait is, de személyi sérülés nem történt.

A reggeli légitámadás után tisztázatlan körülmények közt lezuhant a libanoni légierő egyik vadászgépe. A katasztrofális pilótát amerikai haditengerészet egységek emelték ki a tengerből.

RÖVIDEN

VARSO (MTI) — A lengyel gazdaság augusztusban olyan eredményeket ért el, amelyek alapján feltételezhető, hogy teljesítik az idei gazdasági tervet, egyes területeken még túlteljesítésre is lehet számítani.

BELGRÁD (MTI) — Péntek délután két napos hivatalos látogatásra Belgrádba érkezett George Bush, az Egyesült Államok alelnöke. A belgrádi repülőtéren Vidvoje Zsarkovics, az államelnök alelnöke és más hivatalos jogoszláv személyiségek üdvözölték.

WASHINGTON (MTI) — Az amerikai képviselőház csütörtökön nagy többséggel elfogadta a kormány 1984. évi katonai költségvetésének legnagyobb, 188 milliárd dolláros tételét.

A képviselőház és a szenátus határozatban ítélte el a Szovjetuniót a dél-koreai repülőgép lelövésé miatt.

ATHÉN (UPI) — Az év végén megkezdik a mintegy 2400 éves Parthenon felújítását. A tíz évig tartó munkálatokban a régészek, építésszek és mérnökök mellett vegyészek, földrendészeti szakértők is részt vesznek.

PÁRIS (MTI) — Cheysson francia külügyminiszter csütörtökön Párizsban a nemzetgyűlés külügyi bizottsága előtt leszögezte, hogy Franciaország nem vesz részt a Szovjetunió ellen irányuló légi bojkottban.

KABUL (TASSZ) — Az afgán külügyminisztérium közlése szerint kiutasították Afganisztánból a kabuli amerikai nagykövetségi másodtitkárt és egyik attasját, akik kém- és felforgató tevékenységet folytattak az ország területén.

Craxi elindult...

A június végén beiktatott új olasz miniszterelnök, a szocialista Bettino Craxi az elmúlt két napban hírtelenben két nyugat-európai fővárost keresett fel. Először Párizsban tárgyalt Francois Mitterrand francia elnökkel, majd Londonban Margaret Thatcher brit miniszterelnökkel. S ahogy hírlík, utazási kedve a jövőben sem lankad: hamarosan ellátogat az NSZK-ba és az Egyesült Államokba is.

Rómában csak ismerkedésnek minősítik ezeket a látogatásokat, pedig nyilván többről van szó. Itália kormányfőjeként Craxi először járt külföldön. Most nyílt először alkalma arra, hogy a nemzetközi porondon nyilatkozzék külpolitikai elképzeléseiről. Igaz, a Közös Piacca, a kelet-nyugati kapcsolatokkal, a genfi szovjet-amerikai eurorakéta-tárgyalásokkal és Libanonnal kapcsolatban nem sok új hangzott el a szájából. Az olasz és a nemzetközi közvélemény is újra meggyőződhet arról, hogy Craxi szilárd híve a NATO-nak, a tömeges hazai tiltakozás ellenére sem hajlandó megkérdőjelezni — ellenkezőleg, feltétlenül támogatja — azt a döntést, hogy az esztendő végétől robotrepülőgépeket telepítsen az itáliai Comisóba. Támadja a kommunizistákat, a Szovjetuniót, otthon pedig a gazdasági megszorításokat szorgalmazza a dolgozók kárára.

Sokkal érdekesebb azt firtatni, miért pont most szánta el magát Craxi az utazásra. Nyugat-Európa vezetőit jó egy héttel a genfi szovjet-amerikai rakéta-tárgyalások újabb fordulójának kezdete előtt a Szovjetunió alaposan zavarba hozta. Jurij Andropov új, építő javaslata szerint ha Genfben sikerül kölcsönösen elfogadható megállapodásra jutni az Egyesült Államokkal, a Szovjetunió nemcsak csökkenteni kész közep-hatótávolságú rakétái számát, hanem a leszerelt rakéták megsemmisítésére is hajlandó. A szovjet vezető levélben ismertette az indítványt az érintett nyugat-európai országok állam- és kormányfóival, felsorakoztatva azokat az érveket is, amelyek az adott országban az új rakéták telepítését ellen szólnak.

Craxi is kapott ilyen levelet, s zavarában gyors reakciót ígért. Ezt az olasz közvélemény biztató jellelle tekintette. Aztán egyre csak halogatta a választ, míg nem megérkezett Rómába az amerikai elnök levele is, amelyben a rakéták befogadására ösztönözte Craxit. Hasonló üzenetet kaptak Reagantól többiek is. Az olasz miniszterelnök valószínűleg a növekvő amerikai nyomás miatt kereste fel most Párizst és Londont, hogy kipuhatlja: ott mi az álláspont a két levél ügyében. A tárgyalásokon feltehetően a francia és a brit nemzeti atomrakéták is szóba kerültek. Mint ismeretes, eddig sem Párizs, sem London nem adta beleegyezését ahhoz, hogy a rakéták beszámítsák a genfi tanácskozásra, a Szovjetunió pedig — saját biztonsága és az európai egységülj kérelmetlen tényei miatt — nem hajlandó lemondani azok figyelembevételéről.

S volt még egy — olasz, francia és brit szempontból egyaránt — kényes téma: Libanon. Az Egyesült Államok oldalán mindhárom ország belebonyolódott az ottani harcokba, a katonai beavatkozásba, s szinte csupán Craxiék részéről mutatkozik jele annak, hogy a komolyabb bonyodalmakat megelőzően valamiféle ésszerű kiutat keressenek.

Kosci Margit

NSZK: Heves parlamenti vita a rakétatelepítésről

BONN. (MTI) — A nyugat-német parlamentben pénteken heves vita zajlott le, amelynek középpontjában az amerikai közep-hatótávolságú fegyverek NSZK-ba telepítése állt. A keresztény-liberális kormány tagjainak felszólalásai azt éreztették, hogy az NSZK vezetése mmd valószínűbbnek tartja a telepítés megkezdését. A kormány képviselőinek az a megállapítása, amely szerint a genfi tárgyalások a „telepítés megkezdése után is” folytathatók, bonni megfigyelők szerint azt a célt szolgálja,

hogyan elfogadassák az ország lakosságával a telepítést.

Ugancsak bonni hír, hogy pénteken kiterjedt hadgyakorlat kezdődött a Német Szövetségi Köztársaság Hesen és Rajna-vidék-Pfalz tartományában. A szeptember 23-ig tartó manőveren a Bundeswehr 46 000 katonája, 15 000 harckocsija, páncélosok, illetve csapatszállító járműve és kétszáz helikoptere vesz részt. Szeptember 19-től 29-ig a nyugat-német hadsereg egységei amerikai alakulatokkal tartanak közös hadgyakorlatot.

LONDON (MTI) — Csütörtökön este rövid „ismerkedő” látogatásra Londonba érkezett Bettino Craxi olasz miniszterelnök.

Magyar-amerikai kapcsolatok

A magyar-amerikai kapcsolatok — amelyek a hidegháború éveiben és az ellenforradalom leverését követő időszakban mélypontra voltak — a 70-es évek elejétől kezdve fokozatosan normalizálódtak. A két kormány erősítései eredményeként megindult a kétoldali kapcsolatban felhalmozódott rendezetlen kérdések megoldása, a kölcsönös előnyök alapján.

1972-ben William P. Rogers látogatásával sor került az első hivatalos külügyminiszteri találkozóra Budapesten. A kapcsolat normalizálásának kiemelkedő eseménye volt, hogy a magyar koronát és a koronázási jelvényeket visszaadták a magyar népnek 1978-ban; valamint az, hogy aláírták a két ország közötti kereskedelmi megállapodást, és különösen hogy érvényesítették a legnagyobb kedvezmény elvét, ugyancsak 1978-ban.

Ezt követően megelénkülték a kapcsolatok. 1973-

gálja az amerikai törvényhozás.

Megfelelően alakulnak kétoldali kulturális kapcsolataink, amelyeknek államközi egyezmény ad keretet. Az elmúlt években nőtt az amerikai közvélemény érdeklődése hazánk iránt. Az amerikai tömegkommunikációs eszközök képet adnak hazánk életéről. Növekedett a hazánkba látogató amerikai turisták száma.

A kétoldali kapcsolatok újabb fontos állomása Bush amerikai alelnök magyarországi látogatása. Ezzel egy időben első ízben kerül sor Washingtonban hivatalos magyar-amerikai külügyminiszteri tárgyalásokra.

A két ország társadalmi berendezkedése, a két kormány álláspontja a nemzetközi élet számos fontos kérdésében eltérő. A magyar kormány ennek tudatában is — a békés egymás mellett élés elve alapján — a kétoldali kapcsolatok ápolására, a kölcsönösen előnyös gazdasági együttműködés fejlesztésére törekszik az Egyesült Államokkal. Ez egyaránt szolgálja a magyar és az amerikai nép érdekeit és a világ béke ügyét.

Soha többé...

BÉCS. (MTI) — „Soha többé fasizmust!” felirattal figyelmeztető táblát helyeznek el az ausztriai Braunauban, Hitler szülőházán. A döntést a városi tanács szocialista többsége hozta.

Napfizikusok tanácskozása Debrecenben

(Folytatás az 1. oldalról)

Külön fejezetet érdemel az új műszerek és módszerek ismertetése, valamint ezek mérési pontosságának kutatása.

Két vektor-magnetográfrol is beszámoltak a posztami és irkutszki résztvevők, ezekkel a műszerekkel a Nap felületén található mágneses terek irányát és nagyságát lehet nagy pontossággal meghatározni.

A tudományos kérdések megvitatása mellett az elmúlt évek közös megfigyeléseinek eredményeit is egyezteték az egyes obszervatóriumok képviselői. Megállapították, hogy a feldolgozáshoz különös figyelmet kell fordítani az 1982. júliusi periódusra, amikor egy rendkívül méretű napfoltcsoporthal nagyon sok obszervatóriumban jó megfigyelési anyagot sikerült összegyűjteni. Megjegyzés született az 1984-es év közös megfigyelési programjainak időpontjáról és témáiról, ezeknek a napfoltcsoporthoz keletkezés előtti állapotok vizsgálata lesz a fő célja.

A konzultáción aktívan szerepeltek a magyar kutatók. Az előhangzott hetven előadás közül tíz társszerzői között szerepeltek az MTA Csillagászati Kutatóintézetének munkatársai.

A XII. regionális napfizikai konzultációt 1986-ban a Tátiban tartják.

Megnyílt az őszi BNV

(Folytatás az 1. oldalról)

a külföldi piacok mielőbbi meghódítása. Ez ma még — noha számos országból érkezőnek a termék iránt a kozmetikai cikkeket importáló vállalatok — akadályozza, hogy eddig nem találtak gyártót a megfelelő csomagolóanyagok előállítására.

Elmondták, hogy a Héliá-D hatóanyagában jelenleg még eddig kihasználatlan lehetőségek is. A napraforgó szárában található vegyület ugyanis testápoló, arctej, éjszakai zsiros krém, körömerősítő formájában is használható, de felhasználásával készíthetnek kézvédő szerek s a gyulladt arc bõr kezelésére alkalmas készítmények is. Már folynak a kísérletek az új készítményekkel, s keresik az újabb gyártó partnereket. További orvosi-biológiai-kémiai kutatásokat is terveznek, mert lehet, hogy a hatóanyag szájon át szedhető gyógyszer formájában is használható.

A vezetők utánpótlása Tervszerű

Megfelelő rangot v általános politikai élet dermunkának nevezni kéne, amióta a párt é 28-i határozatában át kérdéseket. Az e hat hatásra vált tervszertevényesség, az alapítése és a végrehajlékaderállománya összmunkájuk, hajtja végteikai műveltség, látóirányító munkájukban nyelvi. Általánosságban vet, hogy harmonikusabb, tapasztaltabb és

Szervezettebb fel

A kádermunka fejlődése egyik legfontosabb tereszerűbb, szervezte a megei, város jellegű állami, gazdasági, rendszerezésük az őt terveket. Ez a kezden vezette tegyük a tehelyék kiválasztását, a tál betöltésére, mindlok körében. A tapasztalati tervek ezkorló pártszervek és teljesítik ezt az alapvető feladatokat. Utóbbi öt év alatt többönálló vezetői beosztás

A cserék és kiválasztás lémamentesek. Tapasztalók nem eléggé vezélőbb személy vezérzet, mert ismeretlenben visznok okadnősítés, sokszor nemválasztanak ki. Feltévezték, a vezetői alsígelmet a számtábszámkozunk olyan esetleltettesek, a jó munkolki az első számú mért nekik is szükség

Az is indokolja a kizvebb törődést, hogy szonyt foglalkoztató konzervipar — a vezMásk ide tartozó indási és az igazságszűvel előtt áll. Ezért itt is a döntő fontosságú kérdhely, gyáregység. A kőkön, nagyvállalatok ezért is, hogy az ittenból biztosítsák. Változó alkalmas, politikailrendelkező fizikai munk kerüljenek felelégyék üzemekben ezzejó példával találkozho

Belső előléptetés

Több tényező akad — még mindig a kádéként a pártvezetők, pson állnak ki amellelithassák funkcióba. A káderek kinevezése azElőfordul az is, hogy támogatják megfelelőüzemekben tapasztalonnagyobb felelősség, e vagy a továbbképzéstotk találni alkalmas mehetra is, például műv

A vezetők munkájáelemként tekinteni, h derek, mennyire biztinktó kiválasztással léptetésének egyik tények. A megbízatásoksel, a közéletben való a káderek fejlődésé. kötelesség, amj igen s lősséget követel meg.

Munka közbeni ne

A pártszervezeteknek korlati munkájukban határozatának kell é kádercserékről úgy in letekkel összhangban dani. Természetesen a állomány összetétele, határozat is világosan ra, hogy fokozni kell munka közbeni nevel dítani. Ennek fontos é lisan készüljenek a r mindezek eredményes gyobb szerepet kap a késszű fejlesztése.

Kitűzött társadalmi érese múlik sok esethe pártvezetők kiemé nél is nagyobb nyiltsátív megítélések háttér ren, hogy mindenki ú hsson ki a közös üg

A vezetők utánpótlásáról

Tervszerű kiválasztással

Megfelelő rangot vívott ki a pártvezetők, alapszervezetek általános politikai életében az a tevékenység, amelyet kádernak nevezünk. Különösen az elmúlt egy évtized alatt, amióta a párt Központi Bizottsága az 1973. november 28-i határozatában átfogóan áttekintette az ezzel kapcsolatos kérdéseket. Az e határozat nyomán született intézkedések hatására vált tervszerűbbé és tudatosabbá a kádertovábbképzés, az alapelveznek a gyakorlatba átvitt érvényesítésé és a végrehajtás folyamatos ellenőrzése. A megyék káderalománya összességében megfelel a növekvő követelményeknek. A vezetők döntő többsége meggyőződéssel végzi munkáját, hajtja végre a párt politikáját. Legtöbbjük politikai műveltsége, látóköre megfelel a követelményeknek, és irányító munkájukban a demokratikus vezetői stílus érvényesül. Általánosságban véve a gyakorlat tükrözi azt az elvet, hogy harmonikusan dolgozzék együtt az irányítók idősebb, tapasztaltabb és a fiatal nemzedéke.

Szervezettebb felkészítés

A kádernemzedék fejlesztésében a Központi Bizottság határozata egyik legfontosabb feladatnak tartja az utánpótlás tervszerűbbé, szervezettebbé tételét. Ennek érdekében kötelezte a megyei, városi jogú pártbizottságokat, az országos jellegű állami, gazdasági és szövetkezeti szervezeteket, hogy rendszeresen az öt évre szóló káder-utánpótlási és -képzési terveket. Ez a kezdeményezés azt a célt szolgálja, hogy szervezettebbé tegyék a tehetőségek, a vezetői munkára alkalmas személyek kiválasztását, képzését, felkészítését irányító funkció betöltésére, mindenképpen a munkások, a nők és fiatalok körében. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a káder-utánpótlási tervek ezt figyelembe veszik. A hatáskört gyakorló pártvezetők és a nagy tapasztalatú gazdasági vezetők teljesítik ezt az alapvetően fontos feladatukat: kinevelik a megfelelő utódokat. Öröndetes, hogy a megyékben az utóbbi öt év alatt több ezren belső előléptetés útján kerültek önálló vezetői beosztásba.

A cserék és kiválasztások természetesen még nem problémamentesek. Tapasztalható, hogy az illetékes pártvezetők, vezetők nem eléggé ismerik azt a kört, amelyből a legmegfelelőbb személy vezetőfunkcióba kerülhet. Előfordul, hogy azért nem esik a választás a saját kádertartalékra, a helyettesre, mert ismerik annak a gyengéjét is. Ezért inkább idegenből visznek oda kádert, akit pedig esetleg csak a minősítése, sokszor nem is mindig őszinte információ alapján választanak ki. Feltétlenül indokolt, hogy a pártalapszervezetek, a vezetői alsóbb szint is bátrabban hívja fel a figyelmet a számításba vehető tehetőségek káderekre. Találkozunk olyan esetekkel is, amikor viszont a jó, alkalmas helyetteseket, a jó munkatársat „elrejtették”, igyekeztek eltitkolni az első számú vezetőket, nehogy máshová nevezék ki, mert nekik is szükségük volt a tehetőségek emberekre.

Az is indokolja a káderutánpótlás kérdéseivel való intenzívebb törődést, hogy a hagyományosan sok lányt és aszszonyt foglalkoztató iparágakban — mint a könnyűipar, konzervipar — a vezetők között aránytalanul kevés a nő. Másik ide tartozó indok, hogy a gazdasági, az államigazgatási és az igazságügyi területen sok vezető nyugdíjkorhatár előtt áll. Ezért itt is a vezetés folyamatosságának biztosítása döntő fontosságú kérdés. A megyékben sok az ipari település, gyáregység. A kádertovábbképzés viszonylag magas a trösztökön, nagyvállalatokon belül. Elengedhetetlenül szükséges ezért is, hogy az itteni vezetést a helyben kinevelt káderekből biztosítsák. Változatlanul előtérben áll, hogy a vezetésre alkalmas, politikailag felkészült, üzemi tapasztalatokkal rendelkező fizikai munkások, nők és fiatalok nagyobb számban kerüljenek felelős posztokra. Öröndetes, hogy a megyék üzemeiben ezzel kapcsolatban egyre inkább számos jó példával találkozhatunk.

Belső előléptetések

Több tényező akadályozza — az eredmények mellett is — még mindig a káder-utánpótlási tervek sikerét. Helyenként a pártvezetők, pártbizottságok nem elég következetesen állnak ki amellett, hogy a saját kádertartalékaikat állíthassák funkcióba. Így a kívülről indokolatlanul hozott káderek kinevezése akadályozza a helyiek előbbre lépését. Előfordul az is, hogy egyes vezetők szakmai feltétlenül nem támogatják megfelelően a tehetőségeket. Főleg ipari üzemeinkben tapasztalható, hogy a vezetői munkával járó nagyobb felelősség, esetenként az alacsonyabb jövedelem, vagy a továbbképzéstől való idegenkedés miatt nehezen lehet találni alkalmas embert az alsóbb szintű vezetői posztokra is, például művezetőknél.

A vezetők munkájának elbírálásánál helyes volna fontos elemként tekinteni, hogy miként fejlődnek melletük a káderek, mennyire biztosított náluk az utánpótlás. Körültekintő kiválasztással lehet biztosítani, hogy a vezetők utánpótlásának egyik természetes forrását a helyettesek jelentésék. A megbízatások átgondolt alkalmazásával, a képzés, a közeljövőben való részvétel megteremtésével segíthető a káderek fejlődése. Ez mindenképpen vezetői feladat és kötelesség, ami igen sok helyen az eddiginél nagyobb felelősséget követel meg.

Munka közbeni nevelés

A pártbizottságoknak is megvan ebben a teendőjük. Gyakorlati munkájukban a Politikai Bizottság 1979. októberi határozatának kell érvényt szerezniük, amely az indokolt kádercserékről úgy intézkedik, hogy a társadalmi szükségletekkel összhangban idejében és tervszerűen kell megoldani. Természetesen azzal a céllal, hogy javuljon a vezetői állomány összetétele, emelkedjen a munka színvonalát. Ez a határozat is világosan utal az utánpótlás felkészítésében arra, hogy fokozni kell a vezetők felelősségét, és a káderek munka közbeni nevelésére is nagyobb figyelmet kell fordítani. Ennek fontos eszköze, hogy mindenütt időben és realisan készüljenek a minősítések. Nagymértékben elősegíti mindezek eredményes érvényesítését, ha az oktatásban nagyobb szerepet kap a szocialista vezetéstudomány, a vezetőkészség fejlesztése.

Kitűzött társadalmi céljaink minél gyorsabb és jobb elérése múlik sok esetben a helyes kádernemzedék, amely a pártbizottságok kiemelt feladatai közé tartozik. Az eddiginél is nagyobb nyíltsággal, demokratizmussal és a szubjektív megítélés háttérbe szorításával léphetünk előre e téren, hogy mindenki képessége a leghatásosabban bontakozhasson ki a közös ügy szolgálatában.

Dr. Arató András

EMBER ÉS HAZA

Szolgáltatóházat építenek a hajdúhadházi kisiparosok

A kisiparosokról eltérően nyilatkozik a közvélemény. Az emberek egy része mellettköz károsodik: drága, de minőségét tekintve kifogástalan munkát végeznek. Mások szidják őket: megbízhatatlanok, lassúak, ám gyakran rájuk vagyunk utalva. Ez kihasználva, ha fizetésre kerül a sor, többnyire „meg is vágják” a gyanútan polgárt. Sokan irigylik őket, mert jól megy nekik. Mások együttérzők: meg kell azért a pénzért dolgozni, főként ha a szabadnapjaikat, szabadságukat is feláldozzák, meg aztán az adó...

A hajdúhadházi kisiparosok az első között csatlakoztak felajánlásukkal az Ember és Haza mozgalomhoz. A Hazafias Népfőnt és a Napló felhívására így válaszoltak: „A cikk tartalma számunkra nagyon könnyen érthető. Érthető azért, mert mi megszűntünk vagyunk a társadalmi munkában.” Lényegében ilyen céllal hozták létre 1978 januárjában az ország első kisiparos munkabrigádját, amelynek eddigi tevékenységéből részesültek a lakóhely intézményei — iskolák, óvoda, bölcsőde — is.

A mozdíthatóság jó példája, hogy Hadházon meg lehetett valósítani társadalmi munkában a tagdíjbeosztást. Ezt egy 16 főből álló kisiparos aktívcsoporthoz vezérelt, amelyet egy lelkes fiatalasszony, Schvintek Gáborné, a KIOSZ adminisztrátora szervezett meg. A korábbi hagyományokat követve a hajdúhadházi kisiparosok elhatározták: szolgáltatóházat építenek, jórészt társadalmi munkában. Az emeleti részen kap helyet a KIOSZ központja, a földszinten pedig a lakosság igényeit kielégítő, hatműhelyes szolgáltatóegység lesz. Könnyű-e valóra váltani ezt a tervet? Bihari Béla, a hajdúhadházi KIOSZ titkára szerint igen is, meg nem is. — Az építkezés két éve kezdődött el — mondta. — Időközben — mi tagadás — voltak nehézségek. Volt olyan időszak is, amikor állt a munka. Egy ilyen létesítménynél — ezt is fel kellett ismerni — nem lehet minden társadalmi munkában megcsinálni. Itt a szakipari munkára gondolok. A közös elhatározás azonban mindig hathatósan bizonyult. A társadalmi munkát nem kell „szervezni” Hajdúhadházon. — Ha tíz emberre volt szükség, jelentkezett 15, a pontosság és a jó munkatempó megszokott nálunk — állítja Bihari Béla. Nem kell bizonygatni, hiszen a tények magukért beszélnek. Hajdúhadházi és Téglás 260 kisiparos közül 200 aktívan kapcsolódott be valamilyen formában a közös munka végzésébe. Az idáig teljesített társadalmi munka értéke mintegy 160 ezer forint (a szolgáltatóház bekerülési költsége egyébként kétféle forint), s összesen négyezer órát dolgoztak eddig társadalmi munkában a kisiparosok a szolgáltatóházban.

Maguknak építik? Nem egészen így van. A hat műhelyben helyet kapó szolgáltatóegység a lakosság jobb ellátását szolgálja majd. — Jó irányba tartó ember szemlélet kérdése ez — gondolkodik el egy pillanatra Bihari Béla. — Vagy talán egy kicsit több ennél? Ime, egy példa: a szolgáltatóházban csak egy óra dolgozik majd. De a másik hajdúhadházi órásmester ugyanúgy kiveszi a részét a társadalmi munkából. Itt mindenkinek természetesen, hogy tegyen a közösségért. S talán a jó példa is ragadós. Amikor megérkezett a pala, négy vezetői tag kezdte rakni, de amikor este eljöttünk az építkezésről, már 19-en voltunk. Aki arra járt, látva, hogy szükség van a segítségre, a falhoz támasztotta a kerékpárját és beállt közénk dolgozni.

— Nehéz dió volt a csatornázás, a szennyvízelvezetés megoldása. Először is hiányzott hozzá másfél millió forint. 230 kisiparos ajánlatot tett arra, hogy társadalmi munkában elvégezzék a megyei tanácstól pedig merészen kértünk — s szerencsénkre kaptunk — 400 ezer forintot az anyagköltségre. Ezek után

az elvégzés volt hátra. Sikertől kedvező áron munkát kapni, de ezen a belvizes területen nem könnyű boldogulni, még többet dolgozni, míg odáig eljutottunk, hogy most már az eredményről is beszámolhatunk. Három nap alatt fektettük le a csöveket. A terepkülönbség azonban olyan nagy volt, hogy rengeteg földre volt szükség. Azért is szüntünk kellett, hogy lehetőleg ne legyen nyitott terület, mert egy nagy eső halastóvá változtatta volna a területet. A nehezen tehát túl vagyunk — be van kötve a csatorna, az épület tető alatt van. A belső munkálatok vannak hátra. Bizunk benne, hogy az eddig tanúsított munkakedv és tempó mellett még ez évben átadhatjuk a szolgáltatóházat.

A község, az itt élők rég hiányzó létesítménnyel gazdagodnak hamarosan. Gazdálkodás új dolog lesz, büszkének vele a helybeliek, aztán megszokottá, természetessé válik, mint annyi más. Az eddig sem önelűnő dolgozó kisiparos munkabrigád azonban olyan tettekkel könnyelheti el a szolgáltatóház építése során adott segítségét, amellyel lakóhelyük közössége számára embert próbáló módon adták munkájukat, erejüket, áldozták fel a szabad időt.

D. Karádi Katalin

A szeptemberi esők már nem ártnak a falaknak

A csatornázás majdnem kifogott az embereken

Fővállalkozás és rendszerexport

1. Mit adunk és kik a vevők?

Az utóbbi években világszerte nő az érdeklődés az export-fővállalkozások iránt. A külkereskedők a megmondható, hogy sok ország ma már nemcsak egyes árucikkeket akar eladni, hanem ennél tovább lépve komplett berendezések, például teljes felszerelt iskolák, kórházak kivételére törekszik.

Magyarországon is erősödnek az ilyen szándékok, amit több körülmény is érthetővé tesz. Mivel szűk a belső felvevőpiac, az itthon megtermelt különböző áruk tetemes részét csak külföldre tudjuk értékesíteni. Kiseb elvontan ezt úgy szokták kifejezni, hogy a nemzeti jövedelem minden második forintját a külkereskedelmi tevékenység kibekapításával kell realizálni. Létkérdés ez számunkra, hiszen enélkül az ország évi bevételei nem érhetik el az előirányzatot.

Azt is sokan tudják nálunk, hogy tőkés külkereskedelmi mérlegünk — hosszú évek óta először — talán 500 millió dollár aktívummal zárult, s hogy az idén 700—800 millió dolláros áruforgalmi többletet kell elérnünk ebben a szezónban. Pedig sokkal nehezebb gazdaságosan exportálni, mint mondjuk tiz száztonnával ezeltől.

De térjünk vissza az export-fővállalkozásokra, hiszen ezek kivétel képeznek a szabály alól. A különböző gazdasági előrejelzések szerint ugyanis a komplett ipa-

ri berendezések, technológiák és egyéb kulcsrakész létesítmények (összefoglaló nevükön komplett ipari és mezőgazdasági rendszerek) iránt megmutatkozó világszerte kereslet várhatóan a jövőben is növekedni fog. Hogy milyen mértékben, az persze már annak a függvénye, hogy felgyorsul-e a gazdasági növekedés üteme, vagy továbbra is stagnál. De még az utóbbi esetben is bizonyosra vehető, hogy a komplett rendszerek iránt mindig lesz érdeklődés.

A vásárlók köre igen széles. A még nálunk fejlettebb országok is rendszerimportőrök lehetnek, ha a rendszer meghonosítása így a leggyorsabb és legbiztosabb. (Ezért vásárolnak annak idején mi is például egész csirke- és tojásgyárakat külföldről.) Mégsem ez a tipikus, hiszen a vevők legnagyobb részét a fejlődő országok adják. Vagyis azok, amelyek a súlyos gyarmati örökség miatt szinte mindenre szükségük van egyszerre: teljesen új gyárakra, mezőgazdasági kombinátókra, iskolákra, kórházakra. Ahhoz, hogy e sok mindent felépítsék, gyakran nem elég fejlett az építőiparuk. Nincs elég modern gépük, vagy egyáltalán nincs megfelelő gépük az új üzemek berendezéséhez. Hiánnyal vannak az olyan mérnököknek, szakmunkásoknak is, akikre rá lehet bízni a vadonatúj üzemeket. (Több-kevesebb ugyanazt mondhatjuk el az oktatási, egészségügyi intézményekről is, azzal a kiegészítéssel, hogy

orvosokból, szakképzett pedagógusokból is nagy a hiányosságok.)

Egy fejlődő ország — elvben — szerződést köthet az egyik ország valamely cégével, hogy felépítse számára az új gyárat, a másik valamely vállalatával, hogy rendezze be az üzemet, s akár egy harmadik országgal is meggyezhet, hogy mérnököket, szakmunkásokat küldjön a személyzet betanítására. A legtöbb fejlődő ország persze nem szívesen választja ezt az utat. Lehetőleg egy ország egyetlen céggel szerződik, feltéve, hogy e cég mindent vállal az új gyár felépítését, berendezését, a betanításra hivatott szakemberek kiküldését stb. Ha nem képes erre egymaga — a legtöbb hazai alvállalkozókkal.

A fejlődő országok igénye megegyezik a fejlettebb, rendszerexportra képes országok érdekeivel is, hiszen a komplex export jövedelmesebb, mint a hagyományos. Egyértelmű világszerte elterjedt az a kiemelt értékű, aki kulcsrakész átadásra vállal egy iskolát, kórházat vagy gyárat, az többet érdemel, mint aki a kevesebb felelősséggel járó tradíciókat követi.

Az elmondottak alapján arra számíthatnánk, hogy Magyarországon már meglehetősen nagy múltja van a rendszerexportnak. Már csak azért is, mert az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság, illetve az Ipari Minisztérium egyik közös vizsgálata is tanúsítja, amit már rég sejtettünk: az ország

fejlettségi színvonalát, ipari háttérét tekintve elég széleskörűek a lehetőségeink.

Ennek ellenére — a gépipar egy-egy kezdeményezését nem számítva — csak a 70-es évektől beszélhetünk a rendszerexport kibontakozásáról. A KSH adatai szerint 1976—80 között a kulcsrakész létesítmények külföldi eladása — az egyedileg szállított gépeket meghaladóan — több mint 40 százalékkal nőtt. Főként élelmezési-ipari, energetikai létesítményeket, illetve mezőgazdasági rendszereket vitünk ki. Ez a három terület adta a komplett technológiák csaknem kétharmadát. A szállítások kétharmada a rubel-, egyharmada pedig a nem rubelelszámolású külkereskedelmi bevételeit gyarapította. A KGST-országok közül a legtöbb komplett ipari berendezést és technológiát — főként lakk- és festékgyári rendszereket — a Szovjetunióban adtuk el.

Bár e számok kétségtelen fejlődésről tanúskodnak, mégis elgondolkoztató, hogy a komplett berendezés-export értéke még 1980-ban is alig érte el a kilencmilliárd forintot, az összes kivitel értékének alig több mint három százalékát. Kézenfekvő a kérdés: ha a rendszerexport kelendőbb, mint a hagyományos, miért csak itt tartunk?

Jenél A. Sándor — Folytatjuk —

Következik: A kibontakozás feltételei

"Amúgy rendes ember"

J.K. főmérnök neve elválaszthatatlanul egybeforrott a vállalat tönkreváltásával. Az említett vállalatban oroszlanészt vált, maga sem tagadta a beosztását, amely a cég és a főtámas vezetői, illetve öközte zajlott. Az eszmésereit ily módon a teljes nézetazonosság jellemezte, kivált abban, hogy J.K.-nak legkisebb mértékben sem kell fogalmaznia a saját felmondólevelét. Ezt meg is cselekedte, helyesen érkezővel, hogy ha ő nem teszi, hát rövid úton megteszi helyette a munkáltató.

Logikátlanok tűnhet, de hát ma már — vállalati — történelem, hogy J.K. neve ezek után az igazgatóság folyosóján egy, a főmérnöki titkárságtól nem messze levő párnázott ajtaján tűnt fel, hogy vagy fél éven át ott is tündökölték. A csillogó réztáblán titulusként az állt, hogy „műszaki főtanácsadó”. Talán fős is külön elbeszéltem, hogy ilyen munkakör addig ott nem létezett, azt külön a szóban forgó alkalmazott hozták létre, így aztán J.K. végleges távoztával meg is szűnt. Mégse ijedjen meg senki, mert a cég a tanácsadó híján sem lett tanácsatlan, sőt viszonylag rövid úton sikerült kilábalnia a volt főmérnök összetakolt bajból.

Miután azonban a kérés-életű munkakör megszületésének okát a vállalatnál azóta is az irratir, valamint a felelős köde fedi, hadd oszlassak valamiképp ebből a homályból. Közben ugyanis jó néhány évet lepergetett az idő; no és remélhetően a főmérnökkinévezés rostáján is. Történetünk „hőse” felmondását követően napokon belül rájött, hogy főmérnöki állás nem minden bokrban, munkaközvetítőben; avagy hirdetésben terem. Ezért újfent bekapogtatott feletteseihez, kérvény, hogy tanúsítsanak némi türelmet iránta, amíg valahol másutt képzettségéhez és eddigi pályafutásához méltó pozíciót talál magának. Mivel pedig — lévén kudarcsorozatának akkor immár szakmaszerző jelenléte — ez eleve nem ígérték gyors folyamatnak, netán olvannak, amely a törvényes felmondási időbe befér: egyszóval emiatt hozták létre neki, ideiglenes jelleggel, a már említett munkakört.

Mielőtt azonban magam ellen hívnam a tanácsot és főtanácsot adok jogos haragját, sietve hozzátesszem, hogy semmi bajom nincs hivatalokkal. Sőt, minden tiszteltem és elismerésem például az a főtámasági szakértő-tanácsadó, aki kerek egy évtizede olyan vidéken konzervgyár-alapító, ahol zoldszőlőtvetvényt a korábbiakban leginkább csak a filmhíradóban láttak. A szakemberek maroknyi pionírsapatának kezdetben sziszifuszianak tetsző erőfeszítései nyomán sikerült nyersanyag-ellátási körzetet teremteni az üzemi köré. A derek direktor maga is két kemény évet rádolgozott még a nyugdíjkorhatárra, hogy becsülettel, a töretlen feildés vágányára rakva adhasa át utódának a gyár igazgatását. Szíve joga, valódi érdeme, méltó jutalma volt hát, hogy amikor 62 évesen még szemernyi kedvet sem érzett a nyugdíjas életre, megkapta a főtámasgál az említett munkakört.

Ma még nem tudni, hogy ha eljön az ideje, az a gazdasági tanácsadó ráhú-e majd a nyugdíjra, akit az országos kereskedelmi nagyvállalat alkalmazott. A kérdés azonban valójában nem is kérdés, mert az illetőnek odáig még sok van hátra, és szerintem esze ágá-

ban sincs a hátralevőt számolni. Nem is volna ideje rá, mert örökmozgó kedvel és lendülettel teszi dolgát: keresletet mér és kinálatteremtésben segít, reklámkampányt szervez és árleszállítási tervet készít. Ötleteiből nemcsak a vállalat gárdájának, hanem a vásárlóközönségnek is haszna van.

De hát azt hiszem, mindenki számára érzékelhető a különbség a kezdő példázat főszerelője és az utóbbi két ember között. Minden lehetőség felreértés elkerüléséért meg azt is hozzáteszem, hogy feléből-harmadából indokolt létű, gyanús hirtelenséggel létrehozott státusokról ügyebár korántsem csak tanácsadói, szakértői című alatti hallani...

Sokat töprengtem már azon, vajon mi lehet az illyesfajta hivatalmentő akciók valódi mozgatója. Az érintett részéről az ok nyilvánvaló, hiszen ritka nemes jellemnek kell lennie valakinek, hogy ne kapaszkodjék tíz körömmel már elért rangjába, pozíciójába, tehát irasztalába, amely ha elégé cifra kimunkálású, hát van is mit fogni rajta kapaspodás közben. Ennek sikeréhez azonban mindig legalábbis két fél szükséges: az a bizonyos kérdés az, hogy mi munkál a döntés mögött ilyen esetekben — a másik oldalon?

Amúgy rendes ember — szokott elhangozni az illyesfajta eszmésereken. Ezt onnan tudom, hogy — bár még egyen sem vettem részt — a vélekedés mintegy kihallatszik, terjed, a közértékítélet részévé akar válni. Ugyancsak az érdeme serpenyőjébe kerül ilyenkor, hogy az illető tíz-húsz stb. évig hűségét kitartott az adott munkahelyen. E hosszas ismeretség híján különben miből is tudnának róla, hogy — amúgy — rendes? Arról nem is szólván, hogy ennyi idő alatt csak az nem kapott elismerést, aki tiltakozott ellene, ha rá került a sor. S nem könnyű helyzet ám búcsúzkodásra kapacitálni ma azt, akinek tegnap még kitüntetés tűnt a mellére. Kivált, hogy ráadásul humánum is van a világon.

Az illyesfajta értékalkotást érdemes elemenként is áttekinteni: tanulságos. A népgazdaság kívánatos szerkezetét átrendezésének korát éljük, aminek személyi vonzata egybebe mellett az hogy — helyesen — hangsúlyozzuk: önmagában nem érdem, legfeljebb állapot, ha valaki mondjuk fél emberöltőt húvatalokban, Mindez természetesen nemcsak a műhelysarkokra, hanem másfajta munkahelyekre is érvényes. Hasonló a helyzet a „rendes emberséggel”, végül is ma már nem program, hanem minimális követelmény, hogy valaki ne lopjon, ne csaljon és ne hazudjon.

Az önmagában való hűség titka egyébként adott esetben az is lehet, hogy az illető már kezdetkor bölcsen felmérte: ez egy olyan hely, ahová, ha nem jár be kévsé dolgozni, és mindig előre közzön a főnökeinek, nem cselekszik kiemelkedőt, de rossz híre sem keveredik, akkor soha szóba sem jön, hogy képességei szerint alkalmass-e az adott munkakör betöltésére. Az tehát így akár nyugdíjig kitart.

Az évek tehát önmagukban nem érvek. Bizonyára egyetértünk abban, hogy az egyébként ma és a jövőben is társadalmi létfontosságú hűség igazi felelete valami más. Alkotó, kezdeményező hűségre van szükség még akkor is, ha az gyakori vitákkal, sőt esetenként sértődésekkel jár. Na bumm: a jó ügyért kiálló

kollégára legfeljebb nem mondja majd egy-két munkatársa, hogy amúgy rendes ember. Mégis érdemes, mert a többség — higgyék el — azon mér, ha valaki nemcsak amúgy, hanem emígy is: szóval minden tekintetben rendes ember.

Koholt érdemek — tömöríthetők gyakorta az amúgy című alatti sorjázó szempontokat, pontosabban igen sokszor ál- vagy műszempontokat. Első olvasásra kényesnek tűnhet a téma, de ki kell mondani: bevetésüket még emberbaráti megfontolások sem indokolhatják. A humánus ugyanis politikánk, társadalmi rendszerünk lényegéből fakad, következésképpen felparcellázhatatlan. Más szóval önmaga kontrájává válik, ha valahol nem a mindennapok általános gyakorlatként alkalmazkodik, hanem minduntalan személyre és alkalomra szabottan szedik elő a kellektárból. Valódi humánus csak a többség iránt tanúsított humánus lehet.

Kivált, hogy a következetlenség előbb-utóbb vissza is üt. J.K. például a maga módján törlesztett a humánusért, amelyből oly nagy karéjjal szelt le magának, hogy végül érdemei elismerése mellett engedték el. Saját érdekei felismerése mellett, egy nagyvállalat vadonatúj feladatát, korszerű gyáregységének főmérnökévé ugyanis személyes levezésbe kezdett volt cége legjobb munkásaival. A levelekben az új üzembe csalogatta őket. A mellékelt szórólapon magas fizetést, kiemelt szociális gondoskodást, és ha a műhelysarnokot díszítő pálmásort nem is, de egyéb növényzetet: fűfát ígért nekik. Emberünk aztán csak tudhatta, hogy kérésre értő lelkekre találhat, hiszen egykori kenyéradó vállalatánál a munka- és munkahelyi körülmények jelentős részben éppen az ő áldatlan tevékenysége következtében fajultak már-már az elviselhetetlenségig.

S valóban: a postás távoztása után ott rendre virgoc csoportok kezdtek seregleni a munkaügy felé. Csak a tapasztalt és mindig jól értesült Rehák Józsi bácsi dohogott, hogy — úgy mond — haladéktalanul otthagya az öreg drehát és kér magának egy irodát, amelyet esztendőig főtanácsadói hivatalnak rendez be.

Hogy mindenkit megnyugtassak: nem tette ezt. Jó hangulatban serénykedik azóta is az üzemben. Azt mondja: új főmérnökkel, gépekkel és szellemmel, új üzemsarnokban ennek több perspektívája van.

Rác T. János

TAAR FERENC:

Két miniatűr

Fütyty

Ektelen zsvaj zaja ömlik ki a madárkereskedés utcai ablakán. Hurutos, érdes nő hang üvölt bent.

— Hát, volt lelke eladni a gyermeknek? Nem restelli? Így félrevezetni ezt a szegény, ártatlan gyermeket! Azt hiszi maga, semmi az az ötszáz forint, amit kifizetett érte? Itt van, nem kell, kérem vissza a pénzt!

Az eladó — széparcú, fiatal asszonyka — bánatosan és mártír-türelemmel hallgatja a szózuhatagot s nézi a sovány, vadul hadonászó cigányasszonyt. Némán megrázza a fejét.

A cigányasszony magasabbra stimmel hangon folytatja, hogy mégis csak borzasztó, így eljáráni egy tizenéves gyerekekkel, aki még tudatlan, félre lehet vezetni, kifizette a kanári árát, de az csak ül a kalitkában és meg sem szólal.

— Hát, mért nem fütyöl? Kifizette az árát!

Most megszólal az asszonyka tompa hangon: — Mit kiabál itt? A fia hallotta, mielőtt megvette volna, hogy fütyölt.

A cigányasszony szeméből láng lövell, meg is billen a sarkán:

— Az engem nem érdekel, hogy itt fütyölt. Nekem fütyöljön, otthon, ne magának, azért vette meg a gyerek. Hát, mért nem fütyöl otthon?

— Kérdezze meg tőle! — von vállat az eladó.

— Kitől?

— A kanaritól.

Erre végképp elszakad a kötőfék. Még káromkodik is az anya, fenyeget és átkozódik, most már semmij gátján.

— Mért nem világosította fel a gyereket, hogy ez olyan, amé csak itt fütyöl, magának, de odahaza nem? Adja vissza a pénzt, vagy kutyavilág lesz!

Erre vérszemet kap a kamasz is:

— Szétverem a berendezést! — hörgi vadul, mire az anyja nyakon cserdíti:

— Vered az anyád... — s szabatosan megmondja, mit ver szét a berendezés helyét. Fontos lélektan pillanat volt, közbe kellett avatkoznia, mert a gyerek mindent elronthat. Nem is tévedett. Az eladó az ajtóhoz lép.

— Hívjam a rendőrt?

Nagy csend.

— Vegye vissza! — sürgeti a cigányasszony sokkal enyhültebb hangon, szinte egyezséget ajánlva: intézzék el egymás között, nem kell ide rendőr. Az eladó azonban hajthatatlan:

— Megmondtam, hogy nem veszem! Azt is megmondtam, hogy kell néhány nap, amíg az állat megszokja az új helyet.

A cigányasszony ökle a levegőbe suhint.

— Nekem pedig fütyöljön ötszázért, vagy kitalapom a bélt!

Ekkor váratlanul közbeavatkozik egy idegen, akiről kiderül, hogy tapasztalt madarrász.

— Kérem, nincs itt semmi baj! — mondja nyugtatón. — Még jobb is, ha nem fütyöl otthon. Meg kell tanítani! Igen, fiam, neked kell valamilyen dallamot fütyülni, azt majd szépen megtanulja. Csak fújjad sokkáig, ne hagyj abba, amíg rá nem kezdi.

— Hogyhogy? — villan rá a cigányasszony szemé. — Ötszázért a gyerek fütyüljön, a madár meg hallgassa?

— Persze! Ez a madár — hibrid!

— Micsoda? — vonja össze a szemöldökét.

— Szóval: extra-madár!

Ez hat! Még idegesen igazgatja magát a kötenyt, kapkod a fejkendőjéhez is, de látványlól, hogy ez már csak leveztető mozgás.

— Hát, mért nem mondta, hogy extra?

Most már teljesen megnyugszik. Ha extra, akkor rinden van. Szépen felveszi az asztalra dobott, kilyuggatott papírdobozt, amelyben az „Extra” lapul.

— Na, hazafelé! — lök egyet a kamaszon. — Most már fütyölj neki, amíg kiáll a szád... ha már extrát vettél! — Az ajtóból még visszanez, halvány mosoly fut át ráncos arcán: — Na, csókolom, drága.

Idézés

Idézést hozott a posta. Nézem a feladót: Járásbírósg! Forgomot ujjaim között a levelet, s tündöködöm: mj dolgom lehet a Járásbírósggal? Mit vétettem? Hol léptem kutyanyombá?

Nyugtalanít a dolog. Nem szeretem az idézéseket. A meghívó, az más. Latolgathatja az ember, hogy eleget tesz, vagy sem a meghívásnak, de idézésnél nincs morfondírozás, válogatás: menni kell! Olyan, mint a parancs.

Feltémem a borítékot, s természetzerűleg rögtön a témát nézem, milyen ügyben vagyok érdekelt fél. A tárgynál ez áll, gépírásal: „Gyerektartási díj fölemelése tárgyában.”

Kimegy lábamból az erő. Összevissza cikáznak a gondolataim. Még az is eszembe jut, amit soha el nem követtem, gondolatban sem.

Nem, itt valami tévedés lehet. Ilyen témában olyan ártatlan vagyok, hogy az már túlzás. Mindenesetre, ha otthon a feleségemnek megmutatom a papírt, kérdés, egyértelműen tévedésnek tartja-e majd ő is, vagy netán fölpercen benne a gyanú, elvégre ilyen papírt merő véletlenségből nem szoktak küldözgetni az embernek.

Oh, nincsen semmi baj! Most látom, mert nem olvastam végig, hogy Sz. Ferencné perli Sz. Ferencet, volt férjét, a fenti ügyben. Na, ez más! De ki az az Sz. Ferenc? És mi közöm nekem az ő ügyükhöz?

Hm! Lehet, hogy mégis engem tévesztettek össze valakivel, s tapintatból kitaláltak egy képzelte nevet, elvégre érthetek róla így is: Ferenc — Ferenc?! Na, nem, mégsem! Hiszen tanúként idéztek be. Engem, tanúként? Hogy jövőm én bele, mi közöm az egészhez?

Ottthon papírt fűzők a gépbe, s önértékesen megírom a járásbírósnak, hogy semmiféle Sz. Ferencet és Ferencné nem ismerek, nyilvánvalóan tévedés forog fenn, kérem, tekintsenek el a megjelenéstől.

Jön a válasz, szigorúan: jelenjek csak meg, nincsen tévedés, tanúvallomásom nagyon fontos az ügy kimenetele szempontjából.

A jelzett napon ott vagyok a megjelölt számú ajtó előtt. Egy csinos asszonyka már ott támasztja a falat.

— Maga perli az urát? — szólítom meg bizalmasan kis mosollyal, gyanítván, hogy egyazon ügyben vagyunk itt.

— Igen — feleli kedvesen.

— Ugyan, árulja már el, hogy kerülök én ebbe az ügybe?

— Maga írta a riportot?

Ekkor vágódik az agyamba: való igaz, a nyáron riportot írtam Sz. Ferencről, aki több ezer libát tart a Hortobágyon magánalapon, s megírtam azt is, milyen jól keres.

— Hát, ha jól keres, akkor emelje meg a tartásdíjat! — néz rám az asszonyka nyílt tekintettel, igaza tudatában.

— Várjon csak! — ráncolom homlokomat. — Ha jól emlékszem, akkor még a kisbabát várták... Időközben elváltak?

— Összetéveszt. Én az első felesége vagyok. A második bent ül a bírónál, vele.

A kihallgatás végeztével, amikor szóban is elmondtam mindazt, amit az újságban megírtam, a bíró barátságosan megköszönte tanúvallomásomat és elbocsátott.

Akkor ott, a rideg bírósági folyosón megfogadtam, hogy én pedig soha többet libaügyről nem írok ezután!

Hát, hiányzik nekem ilyen lelki izgalom? Gyerektartási ügyvel való rémitgetés?...

Bóly. 15 ezer tonna kiváló minőségű vetőmagot fémzárolnak az idén a mezőgazdasági kombinátban (MTI-foto — Kálmány Ferenc)

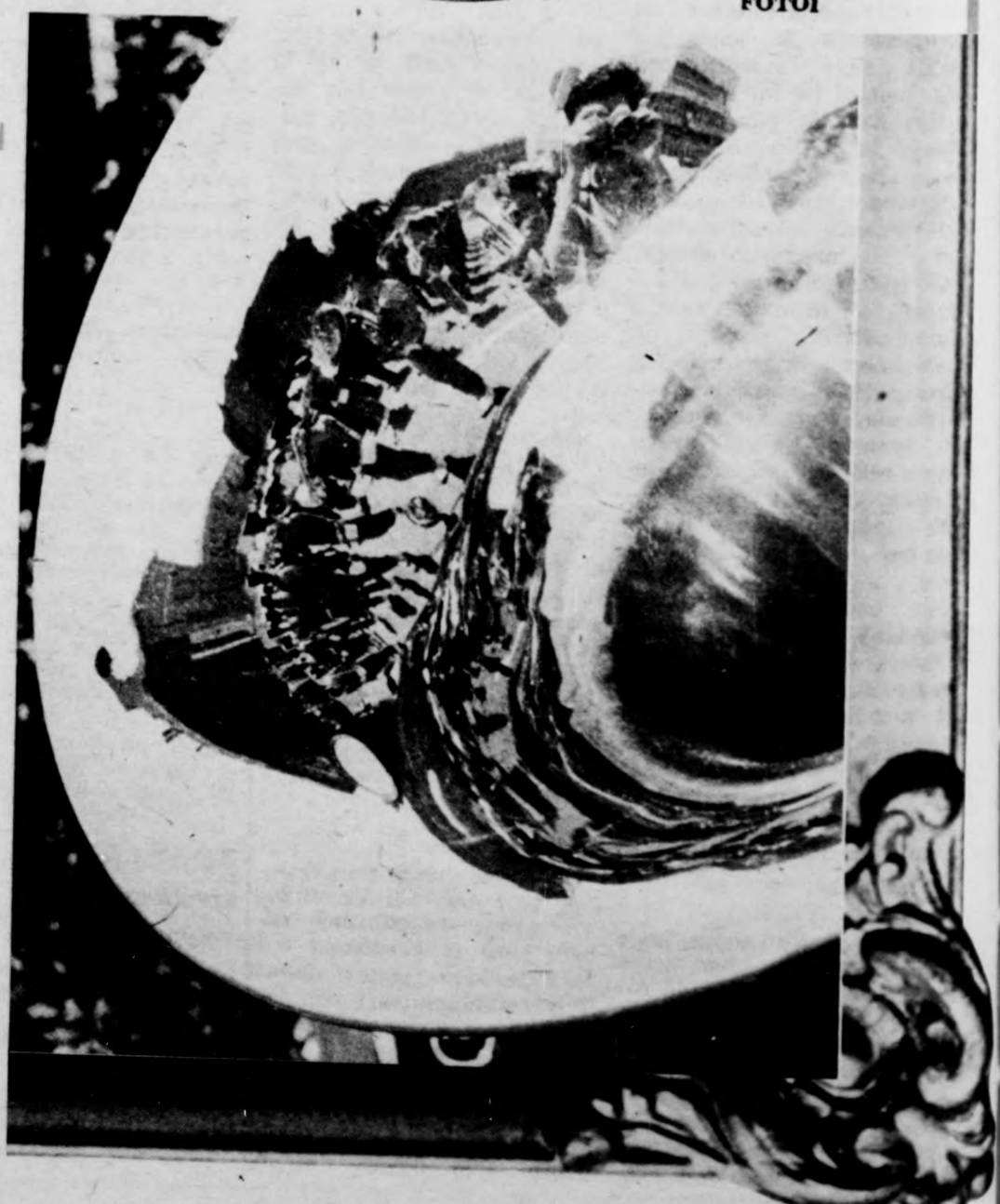

T
Ü
K
Ö
R
R
Ö
K
Ü
K
T

IKLÓDY
JÁNOS
FOTÓI

Közmű
Készülődé

1.

Földi János, Cs. Fazekas barátja, t... re tíz esztendőig v... dükörület orvosa... ház székhelye... 46 éves korában e... váló költőt és tu... ben a hadházi kel... ben helyezték öry... lomra, de csak 19... 6-án állítottak ne... ket, s ekkor helye... vány emléktáblát... ünnepség keretében... kori lakóházára.

A Földi-hagyom... lása terén 1941 a... fontos állomás. A... zet nélküli kaszinó... Földi lakóházát 12... gőért (fele adomár... le kölcsön) s kiala... egy olvasó- és egy... remből álló e... amelyben aztán e... és megkezdte m... Földi János irodai... tájékoztató bennün... Ferenc cikke, a... Képes Kalendárium... első felolvasó ün... októberében volt... Sándor, a debrece... mátyus Kollégium... ra, Hajdúhadház... kör tiszteletbeli... tott ünnepi beszé... Gulyás Pál, a nev... adást. Említsük m... még közöttünk... helyi szereplőket... Etelka tanítónőt... nagy versét. Az... mom címűt adta e... govits Eugénia... viselőnőt, aki saj... ményét szavalta... dett szellemű irod... nepélyen.

2.

Az emlékház id... nagyközségi taná... nába került, s má... nes években meg... hatvanas években... újra elkerülhetle... Legutóbb 1964-be... tek javítást rajta... tober 1-én azonban... lett zárni az épül... életveszélyessé vá... alakítás munkálata... két évig tartottak.

— Nem gondolt... két évig fog tartar... tás — mondja G... dorné, a nagyközsé... vb-titkára. — Az... hogy az épület bel... rústásra és külső... szorul, ám menet...

A háború utáni... prózairodalmából... na és Vejjo Meri m... legalább egy tuca... tós és izgalmas í... méltatni. Műveinek... értéke, valamint... írói munkásságána... kenysége és nemze... mertsége alapján... tári kívánczozik él...

Waltari hetven... ez előtt, 1908. szept... én született. H... Hetvenegyedik sz... ját már nem érhet... 1979-ben hunyt el... városban, nem s... követően, hogy u... tendőkre szóló ter... szált. Halála válto... beréletet, színes í... zárt le.

Emlékek, műemlékek sorsa

Elmúlt időkre visszaemlékezni mindig érdemes, mert a múlt emléke nélkül élni nem lehet. Legyenek azok bár csak történetek, vagy valóban megfogható tárgyi valóságok, létesítmények, egyaránt hatnak ránk. Vélünk élnék és akarva-akaratlanul elkísérnek emlékeztetnek bennünket minden nap életünkben. Annak ellenére oly sokszor, könnyedén megfeledkezünk róluk, vagy eldobjuk magunktól, hogy majd később — talán egy nyugalmasabb időben — annál jobban érezzük azok hiányát.

Igy vagyunk a körülöttünk nap mint nap felbukkanó régi — ma már csak emlékként jelentkező — különböző tárgyakkal, létesítményekkel. Egyedülálló, évszázados debreceni emlékeket őriztek a Déri téren azok az öreg, koporsó alakú sírkövek, amelyek egykor a városunk legjelesebb polgárainak, előjáróinak hamvait jelölték meg a különböző temetőben. A közel háromszáz éven keresztül kialakult és szinte zárólagosan használt jellegzetes alakú sírköveket egyedül Debrecenben volt fellelhető, amelyek ezért joggal kívánnak megfelelő védelmet. Ugyanis már 1572-ben feljegyezték a város jegyzőkönyvében „Méliusz Péter uram” halálát és temetését, amely bejegyzést így fejezték be: „Következő napon sokaknak könnyhullatása közben, délelti órákor, poptant nép kíséretében, a napkelet felől temető kertben, a nagyobbik halom tetejébe temettetett, hová egy roppant terméskő borítottott.” Ez a sírkő jelenleg a kollégium lépcsőházában található. Az elkövetkező évszázadokban több jeles debreceni család hasonló, de egyre díszesebb síremléke maradt meg a régi temetőben; így a Komáromi Csipkés György sírköve 1678-ból, majd a Dobozy és Baranyi család több emléke. De nemcsak a városi tisztviselők részére, hanem más tehetősebb család is készíttetett hasonló emlékeket a 18. században az elhunyt elődeik részére, mint Báthory Szabó András (1716) Borosjenői Domján István (1729) részére. Ezek a sírkövek most majdnem kivétel nélkül a honvédtemető mauzóleumában nyertek elhelyezést, mivel a Déri téren állandó rongálásnak, pusztulásnak voltak kitéve. A legutolsó ilyen jellegű síremléket Simonffy Sámuel, egykori főbírónak készítették 1821-ben, amely jelenleg teljesen elhagyatva, félig már a földbe süllyedve, a felesége sírkövével együtt a Köztemetőben nyert elhelyezést.

A pusztuló síremlékek megfelelő megóvásával kapcsolatban ismét felvetődik az a régen szorgalmazott gondolat, hogy a volt katolikus temetőkápolnát, amelyet 1774-ben Kállay János készíttetett provinciális barokk stílusban, és mint műemléket már több ízben helyreállították; miért nem használják fel kőtárnak. Körülötte a régi temető mintegy hektárnyi területével — megfelelő körülkerítéssel — lehetne biztosítani a pusztulásra ítélt emlékek védelmét. Ugyanis nemcsak az előbb említett síremlékek vannak jogos megőrzésre, hanem az 1932-ben bezárt régi Hatvan utcai

temetőben, közvetlenül a Csokonai síremléke mögött is áll két jellegzetes síremlék; egyenlőtlen harcot víva a könyörtelen pusztulással. Az egyik Dávid János és felesége részére készült 1846-ban, piszkei vörösmarványtáblás síremlék, amely formaalakításával átmenetet képez a klasszicista és a romantikus stílus között. Igen gyakori volt egykor a használat Debrecenben. A másik egy jellegzetes debreceni csónak formájú fejsza alakjára 1926-ban készített műalkotás, amely abban az időben egy sikertelen kísérletezésnek talán még fellelhető utolsó példánya a régi bezárt temetőben.

A most említett síremlékek kivétel nélkül megőrzésre szorulnának a Csokonai Színház részére Marschalkó János által készített és az épület felújításakor eltávolított szobrok maradványai is, amelyek — méltatlanul — szintén a mauzóleumban nyertek elhelyezést.

A kőtar kialakításával végre megoldódna a műemlékek temetőkápolna sorsa is. Ugyanis 1944 után több ízben teljes helyreállítást végeztek rajta az Országos Műemlék Felügyelőség támogatásával, de mivel gazdátlanul áll az elhagyott temető közepén mindannyiszor a barbár romboló szellemű suhancok kíméletlen pusztításának esett áldozatul. Örök igazság, hogy gazda és megfelelő gondozás nélkül minden elpusztul.

Hatalmas társadalmi összefogással és komoly állami támogatással hosszú éveken keresztül végzett gondos munkával állították helyre a nagykereski várkastélyt, amely szépsége mellett igen gazdag történelmi múlttal is rendelkezik. A temetőkápolna sorsát ismerve, feltétlenül szükséges, hogy gondozói és használói legyenek gazdái is az egész létesítménynek, mert ellenkező esetben hasonló állapotba és sorsra kerül az a műemlékünk is.

Koránál fogva még nincs a műemlékek közé felvéve a debreceni ravatalozó épület. Az ötven évvel ezelőtt készült épületet most nagyjavítással felújítják. Összinté örömmre szolgál, hogy az igen értékes — Haranghy Jenő által készített — és helyenként meghibásodott freskó — az Attila temetését — eredeti állapotában helyreállítják. Célszerű lenne ezzel kapcsolatban a halotti menet ábrázoló olombetűs üvegablakot is végre kiszabadítani elfalazott állapotából, hogy ismét eredeti szépségében legyen élvezhető.

A Köztemető főbejárataánál készült, kerítésvonalban elhelyezett kapubejáró klinker oszlopokról hiányzanak a nagyméretű domborított bronzpalmettek, valamint az oszlopok tetejéről a szintén bronzsüveges, világitólámpások, amelyek még a világháború alatt rongálódtak meg. Igen célszerű lenne ezeket pótolni, mert lassan teljesen a feledés homályába merülnek, még az egykori létezésük is. Pedig eredeti szépségükkel és értékükkel kétségtelen gondozást igénylenek.

Az egyetemi templom épületét a könyvtár részére átalakítják. Minthogy a háború viharában épségben megmaradt Haranghy Jenő-

nek a magyaros ornamentikával ábrázolt 15 mennyezetfestménye; szükségesnek tartom az átalakítás során azok fennmaradásáról gondoskodni kultúrtörténeti szempontból. Hasonlóképpen még a második világháborúban pusztult el a Vörös Hadsereg útja 54. szám alatt álló volt megyeháza-épület dísztermében levő, Kernstock Károly által készített, a hét vezért ábrázoló olombetűs üvegablakok középső — Lehel vezért ábrázoló — kép felső része. Minthogy legjobb tudomásom szerint tervezés alatt áll a magyaros szecessziós stílusban készült igen értékes épületünknek a helyreállítása — eredeti rendeltetésének megfelelően a megyei tanács részére — mintegy 30 millió forintos keretben már 1984-ben; feltétlenül szükségesnek tartanám a nagyrésztű és történelmi emlékeket megőrkítő olombetűs üvegablakok művészi helyreállításáról is gondoskodni.

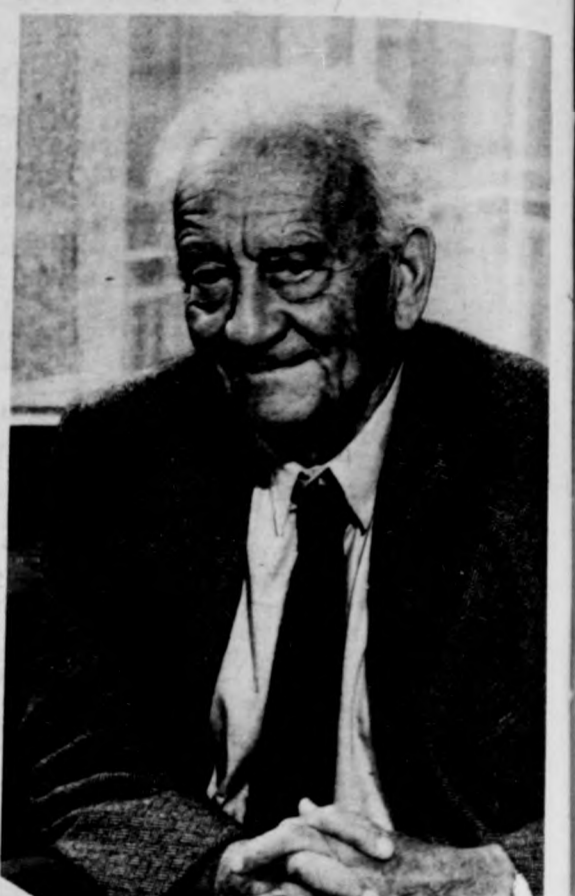
Több mint hatvan éve már, hogy állandó vita tárgyat képez Debrecenben Csokonai síremlékének a Hatvan utcai bezárt temetőbeli sorsa. Azt hiszem, ma már véglegesen megállapíthatjuk, hogy a műemlék síremléknek — a vasgúlnak — nem a vitatott művészi értéke képviseli a védelem igényét, hanem irodalomtörténeti szempontból az a hely, ahol a nagy költő hamvai nyugszanak. Így az eredeti temetkezési helye véglegesnek tekinthető. Éppen ezért sürgősen szükséges lenne a temető területének teljes beépítésére irányuló folyamatban gondoskodni a síremlék környékének megfelelő rendezéséről. Ugyanis elképzelhetetlen a jelenlegi Dorottya utca nyomvonalának a megtartása, mivel az a síremlék fennmaradását veszélyezteti. Gyalogjáró terület hiányában az itt kelekedő teherautók szekrényei szinte súrolják az emlékmű kerítését, ami nemcsak közlekedési, de etikai szempontból is megengedhetetlen.

Nem célozom és feladatom, hogy most valamennyi észrevételemet rendre felsoroljam, csak rá akartam mutatni, hogy egy kevesebb több figyelemmel, mennyivel szebbé, gazdagabbá tehetnénk környezetünket, kulturális életünket az emlékek megmentésével, gondozásával.

Sápi Lajos
Fotó: Kösze György

SZENT-GYÖRGYI ALBERT KILENCVENÉVES

Kilencven éve, 1893. szeptember 16-án született Szent-Györgyi Albert, a világon a legismertebb magyar tudós, az egyetlen, aki hazai földről utazhatott 1937-ben a Nobel-díj átvételére. Méltán tartja a tudományos világ Szent-Györgyit az ötletekben legdagabbb kutatók egyikének, akinek számos tanítványa dolgozik a világ minden részén, és hasznosítja a nagy orvos-biológus mester tanításait.

Apja erdélyi gazdálkodó, jómódú földbirtokos volt, de neveltségében inkább az anyai hatás érvényesült. Erről az oldalról már a negyedik tudósgenerációnak vallhat magát, hiszen anyja testvére Ifj. Lenhossék Mihály, és annak édesapja, nagybíró, nemzetközileg elismert anatómus professzor volt a budapesti orvostudományi karon Szent-Györgyi 1911-ben iratkozott be az orvosi fakultásra, és már harmadéves korában elkezdte az élettani bűvárkodást. 1914-ben félbeszakadtak egyetemi tanulmányai, a frontra került, de a meggyűlött háború erkölcsellenességét látva önbeszűlést okozott magának, így sebesülten hazakerült. Felgyógyulása után egy katonai laboratóriumba helyezték, ahol újra bonyodalmat támadtak: megtagadta az emberre ártalmas kísérletek végzését, ezért büntetésül az olasz frontra vezényelték.

A háború után a hazai viszonyok nem tették lehetővé kísérletei folytatását, ezért vándorútra kelt. Prága, Berlin, Hamburg, Leyden, Groningen azok a városok, amelyek egyetemén Szent-Györgyi rövidebb-hosszabb időt töltve tanult és dolgozott. Groningenben fedezte fel a később oly fontosá vált hexuronsavat a mellékvese kéregállományában, és több érdekes biokémiai probléma megoldásával kísérletezett. Cambridge a következő állomás, majd Rochester.

1932-ben kapta a meghívást a szegedi egyetem orvostudományi tanszékére. Új szellem töltte meg a szegedi egyetemet, pezsgő tudományos élet kezdődött el, amelyek központja Szent-Györgyi tanszéke volt. Tehetséges fiatal kutatók vették körül, és munkájukat hamarosan szebbnél szebb eredmények koronázták. Ezek közé tartozott a sejt oxidációs folyamatai több részletének a megismerése, és az ezekkel a vizsgálatokkal nyert ismeretlen festékanyag, a „cytoflavin”-nak a felismerése. (Ma ezt az anyagot riboflavin néven ismerjük, és biológiai jelentősége közismert.)

A szegedi évek alatt sikerült bebizonyítani, hogy a korábban felfedezett hexuronsav azonos a C-vitammal, vagy más néven aszkorbinsavval. Tudta, hogy ennek az anyagnak fontos szerepe lesz az orvoslásban, de Magyarországon nem juthatott az előállításához szükséges elegendő állati mellékveséhez. Ekkor öltött fel először agyában a paprika, mint C-vitamint tartalmazó anyag, amelynek akkoriban Szeged és környéke volt a hazája. Ez tette lehetővé a C-vitamin nagymennyiségű előállítását, és a világ minden tájára küldhetett belőle kísérleti célokra.

1937-ben kapott Nobel-díjat, és akkor felhagyott a vitaminkutatással. Csapongó szelme új területre vetette, az izom-biológiára. Az izom összehúzódását tanulmányozta munkatársaival, Bangával és Straubbal, és

sikereket értek el az összehúzódásban részt vevő fehérjék előállításában. A második világháború idején nyugati kapcsolatait igyekezett felhasználni arra, hogy az országot kimentse a fasiszta háború karjaiból. Isztambulba utazott, ahol kapcsolatba is került az angol titkosszolgálattal, de erről a németek is tudomást szereztek, így hazatérve csak a svéd követésen találhatott menedéket. Budapest felszabadulása kor szovjet járőr kutatta fel, és Molotov személyes utasítására családjával együtt a főhadiszálláson helyezték el Malinovszkij marsall meghívására. Nem sokkal később elfogadta a Szovjetunió Tudományos Akadémiája meghívását: két hónapot töltött Moszkvában.

Budapestre visszatérve legfontosabb feladatának tekintette a tudományos munka elindítását és megszervezését. O azonban elsősorban kutató volt, a szervezés nem elégtette ki, az akkori Magyarországon azonban nem voltak meg a kutatás feltételei. Előbb Svájcba utazott gyógykezelésre, majd 1947-ben az Egyesült Államokba telepedett le, ahol a Woods Hole-i tengerészeti biológiai laboratóriumban átvette az izomkutatás intézet vezetését. Itt többek között a sejtosztódás és a rákos megbetegedések megoldatlan kérdéseivel foglalkozott.

Kapcsolata hazájával mindig szoros maradt, többször hazalátogatott — és szívbelen magyar maradt. A Magyar Tudományos Akadémia tiszteletbeli tagjának választotta. Kívánjuk, hogy a szép kort megért tudós még sokáig adhassa át tapasztalatait a fiatal kutatóknak.

H. J.

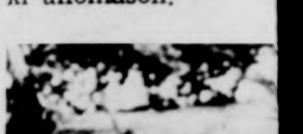
Talló

A különböző országokban megjelenő lapokban, iratokban, magazinokban, magánosan hirt ad filmstúdiókban készült képek. Ezekben készítettünk válogatást a legújabb alkotásokból, amelyből nem egy bizonyos magyar moziba is.

Henry Fonda utolsó volt az arany emelvény előző együtt leányával, Janával és egy másik sztárral, Katherina Huel. A 72 esztendő s azóta újra a kamerák előtt: Anthony Harvey zsebében eljászotta a Quigley utolsó kimerő film főszerepét. A tévéből nálunk ismert Nick Nolte.

Jurij Ozerov szovjet, de az akinek a nevét felszabadítás és az filmek fűződnének, most a Moszkvában című film legújabb filmje latkozta szerint „ez azoknak kíván emléket állítani, akik a főváros estek el”.

Szovjet produkció állomások kettőnek. Marmat rendező, Eldar Novospeszker művészválasztott filmje főszereplő: Ljudmila Gurnyikita Mihalkovta, Mordjukovát, Oleg Iliavillit. A drámaiság humorban bővelkedő netben különféle sorsberek kerülnek összerakva várakozásban es ki állomáson.

Sophia Loren

CSATÓ KÁROLY: A FÜGGÖNY

akkor áldozat is. Csúnyán befeketítenék magunkat. Márpedig, az ember nem ellensége önmagának, hisz mindig azon kell igyekeznie, hogy a legjobb színben tünjön fel mások előtt. Természetes, hogy a kulturált magatartás záloga az, ha nem hagyjuk el a járt utat a jártlanért.

Mi egymással nem is beszélgetünk, ha nem nagyon muszáj. A mi lépcsőházunkban nem is fordulnak elő olyan partik, mint a hetekben például. Mi egyszerűen csak megállunk a liftnél, köszönünk, s bemedondjuk az emeletet, még ha tudjuk is, ki hányadikon lakik, és jónapot! Szépen bemegyünk a lakásba, csendben intézzük dolgainkat. Szépen, normálisan élünk.

Nálunk nem fordulhatna elő, hogy a szomszéd felesége beront, kikapja férje kezéből a pálinkás poharat, és elmondja mindenféle stricinek, mert nem vásárolt be, vagy nem mosott ki, pedig reggel megígérte. Ilyen hazabrudalás nálunk nem fordulhatna elő, mert nálunk igenis erős az az összetartás, hogy tartjuk egymással a távolságot. Nagyon szépen élünk.

Már a költőzékeny láttam, hogy történni fog itt egy és más. Csak meg kellett nézni, hogy ki mivel hurcolódik, milyen a holmija; a szakszerűtlen és szemérmellen csomagolásról nem is szólván. Sokan úgy hánytak le mindent a koszos teherautóról, és részeg haverokkal cipeltették a bútorokat, akik rohogtak, kiabáltak, mint-ha valamilyen népnépnyelen lennének. Ezeknek az egész életvitelére jellemző az, ahogyan mellőzték ilyen kintüztetett alkalommal is a szakszerűtlen és kellemetlen diszkrét szállítószolgálat közreműködését. Mi, a kettes lépcsőház leendő lakói ebben is összetartottunk, mert a kulcs átadása után azt mondtuk, kellő formában, tehát kellő tekintéllyel költözünk lakásainkba. Pucéran nem bocsátjuk közszemlére családi bútorainkat, személyes holmijainkat, hogy ne bámulják akármilyen járókelő. Nincs annál izléstelenebb, mint amikor az ember kiteszi magát a közszemlére. Mondanom sem kell talán, hogy ez az erkölcsi érzés a többi lépcsőház lakóiból teljesen kiveszett.

O? O nemhogy büszkélkedett, hogy kézikocsival, egy rozoga tragaccsal toltta ide az ingóságait, amit kívül senki sem tett, hanem még azt is természetesen tartotta, hogy vadidegen embereket szőlítson: „Pajtás,

vigyük föl ezt a cucc egész botrányos költő. Többen észrevettük, tünetés a mi költőnk. Kigönyölés a mi perre kidolgozott, nak, amivel kellően lálat munkáját. Nálunk megjelölt időpontban Mint egy háborús mezzant kézikocsiját a játasági paplanokra miből, hanem csak úgy, köztudottan tilos mind.

Nem kerülte el a fiktartásnak a célja csaksen főlháborodásunk hangot, de mindannyian hogy cselekedeteivel egy normális lakóközötség. Nem is akart szolván észre sem veltgatarás, hogy fölkiál sodikra, hogy engedje fel a párnákat. Amikótt, hogy ráfeküdtek, harsány rohógés volt egy időre, és könnyen

Kedeti felháborodás az egyik kedves és ismerhetetlenség eltorban. Azt énekelte: „E leket vennék, azzal m Pontosan így! Már ez ltt nemskóra valami aki pontosan fél háro felügyeletet, minden mondatlanul is tudt történetekről. Mint kit értelműen megállapít leendő veszélyzetője tunk kezét az egyetérzőlódik minden előzet

Szót sem érdemelne kettes lépcsőház kollelzelmet aratott, de a maguk az események, semmiféle kommentál selkedésből levont kö költőzész módozatát

Tallózás a világ filmtermésében

A különböző országokban megjelenő lapokban, folyóiratokban, magazinokban folyamatosan hírt adnak a filmstúdiókban készülő produkciókról. Ezekben tallózza készítettünk válogatást filmdíjnyertes, amelyek közül nem egy bizonyára eljut a magyar mozikba is.

Henry Fonda utolsó filmje volt az arany tónál, amelyben először játszott együtt leányával, Jane Fonda-val és egy másik világsztárral, Katherina Hepburn-nel. A 72 esztendő színésznő azóta újra a kamerák elé állt: Anthony Harvey rendezésében eljátszotta a Grace Quigley utolsó kimenője című film főszerepét. Partnerre és tévéből nálunk is jól ismert Nick Nolte.

Jurij Ozerov szovjet rendező, akinek a nevéhez a Felszabadítás és az olimpiai filmek fűződnek, most a Csata Moszkvánál címmel forgatja legújabb filmjét. Nyilatkozata szerint „ez a film azoknak kíván emléket állítani, akik a főváros falainál estek el”.

Szovjet produkció az Egy állomás kettőnek. Az ismert rendező, Eldar Rjazanov népszerű művészeket választott filmje főszereplőire: Ljudmila Gurcsenkót, Nyikita Mihalkovot, Nonna Mordjukovát, Oleg Bassiliasvilit. A drámaiságban és humorban bővelkedő történetben különféle sorsú emberek kerülnek össze kényszerű várakozásban egy vidéki állomáson.

Két világhírű olasz színésznő új filmjéről is hírek érkeznek. Ernest Hemingway Akiért a harang szól című regényét ismét megfilmesítik, s ebben Ingrid Bergman egykori szerepét Sophia Loren alakítja. Az évek óta nem filmező Gina Lollobrigida a Savoyai Matilda története főszerepében tér vissza a mozinézők elé.

Elkészült a Csillagok háborúja és A birodalom visszavág folytatása. A Jedi visszatérése, amely Han, Csubakka, Luke, Leia hercegnő és a többiek újabb kalandjait meséli el ismét sok izgalommal és érdekes trükkökkel. Főszereplők: Mark Hamill, Harrison Ford, Carrie Fischer és Darth Vader alakítójaként David Prowse.

Fentebb egy Hemingway-regény új megfilmesítéséről szoltunk, ezúttal egy Hemingway-unoka új filmjéről számolunk be. Mariel Hemingway játssza az Egyéni győztes című sporttémájú film egyik főszerepét. A történet kerete az 1976-os és az 1980-as olimpia, közép-pontjában két versenyző barátsága, szerelme és rivalizálása áll.

Cyprian Kamil Norwid lengyel költőről készült filmet Ignacy Gogolewsky rendező, aki a főszerepet is játssza A szentlélek háza című alkotásnak. Norwid gyári munkásként tengette életét, és 1877-ben egy Párizs melletti szegényházban hunyt el. Az éhség a címe annak az

új amerikai filmnek, amely a Films című angol lap szerint „repedt tükörben mutat be egy különös világot”. Az érdekesnek ígérkező produkció rendezője Tony Scott, a nemzetközi szereplőgárdában van Susan Sarandon, David Bowie, Catherine Deneuve.

Harmadszor filmesítik meg Stefan Zaromski A hű folyó című elbeszélését, ezúttal Tadeusz Chmielewski rendező irányításával. A főszereplők között van Olgierd Lukaszewicz és Franciszek Peiczka, akik a legnépszerűbb lengyel színészek közé tartoznak. A női szerepet,

Salomé Magdolna Piezyska játssza.

Kir Bulicsov és Rihard Viktorov, az ismert sci-fi író és rendező két kedvelt műfajt egyesített Az üstökös című új filmjében: az utópiát és a komédiát. Egy déli tengerparti fűrdőhely homokjában olyan sűrűn fekszenek egymás mellett a nyaralók, mint szardíniák a dobozban. Aztán egy pillanat múlva üres a strand. Mi történhetett? Szédítő sebességgel közeledik egy üstökös a földhöz...

Erdős Márta

Ljudmila Gurcsenko az Egy állomás kettőnek című filmben

Az egyéni győztes. A jobb szélén Mariel Hemingway

Sophia Loren

Zsadányi Lajos versei

Etüd

A Hold fonott gyapjúkosár, benne ring-ring az ég. Zöldhabos tóba lépnek mind az ártatlan jegenyék.

Ingük a vizen szétterül, szelíden szétlebeg. A gáz közt réce les, s a föld szíve majd megreped.

A Göncöl ezüst rúdja már a mezőig leér. Nagy tűzokszárnként verdesi a langy, álmatlan éj.

Hajnakra minden összedől. Csak egy jánosbogár sárga fényében lobban el pisilakólván a nyár.

Ülök a kertben

Ülök a kertben, tétlenül. Kezem ölembe ejtem. Lábamhoz levél penderül: az ősz lép, jön... S én sejttem.

Ördögsekéren fut a nyár — mi maradt meg belőle? Illat, bő termés, napsugár, ágon piruló körte.

Nem szétszórni kell — gyűjteni! — derült, örömet, szépet. Mindent, mi tiszta, s emberi: a részt — és az egészet.

A végtelen kitágul — ám elfér a tenyeremben. Szüret az ősz: borából kortyolok önfelédten.

ÉRTSÜNK SZÓT!

A melléknévi igenevek használatáról

A folyamatos (világító, örözt), befejezett (megvilágított, örözt) és beálló történésű (megvilágítandó, megörzendő) melléknévi igenev használatában egyre gyakrabban fedezhetünk fel hibákat.

A folyamatos melléknévi igenev elsősorban ugyan egyidejűséget jelent, de ezt a szabályt a helyes, magyaros stílus érdekében gyakran meg kell szegni. Ennek az az oka, hogy nyelvünk nem jelöli következtében az időviszonyítást. Főként akkor szükséges az idegenszerű az „egyvezetés”, ha az elő vagy utóidejűség a mondatból egyértelműen meghatározható. Ha tárgyaltan ígérhető képzett befejezett történésű melléknévi igenevvel akarunk utalni a múltban lejárolt egyidejűségre, akkor még jobban vétünk nyelvünk szabályai ellen: „A múlt században élt (helyesen: élő) emberek még nem ismerhették a televíziót.” — „A pályaudvari búcsúztatáson részt vett (vevő) küldöttség még tegnap elutazott városunkból.” — „Az áruházat megtekintett (megtekintő) szakemberek nagy megelégedéssel szemlélték a gazdag áruválasztékot.” — „Az elkövetőkre 2700 és 3000 dinár pénzbírságot szabtak ki, amit a náluk volt (levő) költőpénzből azonnal ki kellett fizetniük.”

A befejezett történésű melléknévi igenev viszonylag ritkán használatos állítmányi szerepben, mégis oly gyakran halljuk, olvassuk a rossz példákat: *köztudott, hogy...* (helyesen: köztudomású), *világszerte elismert, hogy...* (világszerte elismerik) stb. Ilyenkor tehát használhatunk személyragos igei állítmányt vagy a befejezett cselekvés, történés által létrehozott állapot jelölésére *-va, -ve* képzésű határozói igenevet és a létigét: „Az ered-

mény központilag is nyilvánított (nyilván van tartva).” — „Ez a terület már kisajátított (ki van sajátítva)...” — „Ez a ház már kisajátított volt (ki volt sajátítva) akkor.” A folyamatos és a befejezett történésű melléknévi igenev csak akkor állhat állítmányként, ha eredeti jelentése már meggyengült, és tulajdonságot vagy állapotot jelölő melléknévvé vált: *forró, találó, megható, sértő, nyomtatott, fáradt, tépett, sápadt, derült* stb.

A beálló melléknévi igenev használatában is talánunk kifogásolható példákat: „Vöröskeresztes szervezetünk március 5-én, szombaton nappali ünnepséget tart. A művelődési házban tartott (tartandó) rendezvényen többek között a helyi gyermek-néptáncszakkör gondoskodik a vendégek szórakoztatásáról.” — „Loki-szurkolók, figyelme! A DMVSC minden idegenben játszó (játsszandó) mérkőzésére utazó társakat keresünk.”

Az *-andó, -endő* képzés igenev használata egyre jobban terjed a célhatározói mellékmondatok rovására. „Ezt bizonyítandó, elküldtük munkatársunkat a gyár főmérnökéhez.” — halljuk a rádióban is ezt a régies, modoros, latinos szerkezetet. Magyarosan ezt így mondjuk: „Azért, hogy ezt bebizonyítsuk...”

Babits Mihály mondása szerint: „Minden rossz mondat törött ablak, melyen át egy rossz gondolatra látni.” Jó lenne, ha eljőne már az az idő, amikor ezen a törött ablakon maga a beszélő is be merne nézni. A legjobb persze az lenne, ha igyekeznénk mindig helyesen beszélni, mert akkor a hasonlatban szereplő ablak üvege is ép maradna.

Dr. Salga Attila

vigyük föl ezt a cuccot, aztán iszunk rá egyet.” Az egész botrányos költőzködése alatt ivott.

Többen észrevettük, hogy ez nem más, mint orcátlan tüntetés a mi költőzködésünk ellen, sánda gyönyödlés. Kigúnyolása a mi pontosan megtervezett, percről percre kidolgozott, módszerünknek és gyakorlatunknak, amivel kellően irányítani tudtuk a szállítószolgálat munkáját. Nálunk szép sorjában, mindenki az előre megjelölt időpontban foglalhatta el új otthonát. Ó? Mint egy háborús menekült. Fűtőreszve feltolja rozszant kezkoocsiját a járdára, ráveti magát a kétes tisztaságú paplanokra meg párnákra, és nem ám pohárból, hanem csak úgy az üvegből italozásba kezd, ami köztudottan tilos minden közterületen.

Nem kerülte el a figyelmünket, hogy az ilyen magatartásnak a célja csakis a kihívás lehet. Természetesen főlháborodásunknak egymás között nem adunk hangot, de mindannyiuk számára tiszta és világos volt, hogy cselekedeteivel kizárta magát azok közül, akik egy normális lakóközösség számára figyelembe vehetőek. Nem is akart számítani ránk, mert minket úgy szólólván észre sem vett. Az is milyen antiszociális magatartás, hogy fölkiált az utcáról a feleségének a másodikra, hogy engedje le a kötelet, majd azzal húzzák fel a párnákat. Amikor beemelték a batyut, tudni lehetett, hogy ráfeküdtek, ittak és céloztak vihogás meg harsány röhögés volt hallható. Sőt, el is csendesedtek egy időre, és könnyen elképzelhető, hogy miért?

Kezdeti főlháborodásunkat még azzal is tetézte, hogy az egyik kedves és igen népszerű slágerünk a felismerhetetlenségig eltorzítva harsogta a nyitott ablakban. Azt énekelte: „Ha ó, milliommós lennék, egy kedileket vennék, azzal mennék hozzád, leesne a hátad”. Pontosan így! Már ez is mindent elárult arról, hogy itt nemsokára valami történni fog. Úgyelettársamat, aki pontosan fél háromkor megérkezett átvenni a felügyeletet, mindenről pontosan tájékoztattam. Kimondatlanul is tudtuk, nem fogunk megfélemedezni a történetekről. Mint kitűnő jogász, a jelekből ő is egyértelműen megállapította, lépcsőházunk érdekeinek leendő veszélyeztetőjével állunk szemben. Nem ráztunk kezét az egyetértés öröme, mert tudtuk, beigazolódik minden előzetes gyanúnk.

Szót sem érdemelnek az utána történetek, mert a kettős lépcsőház kollektívája úgyszólván teljes győzelmet aratott, de a tényhez magyarázatul szolgál maguk az események. Triviálisak. Nem szorulnak semmiféle kommentálásra megfigyeléseink, de az ő viselkedéséből levont konzekvenciáink sem, mert a be-költözés módozatával gyakorolt kihívás után vala-

mennyiünk számára egyértelmű volt, hogy a szemközti lépcsőház rendetlen és fegyelmezetlen lakói közül ránk nézve ő a legveszélyesebb. Olyan elem, aki följött nem nézhetünk csak úgy át, mert magartatása nem felelhető el, s éppen ezért érdekeink védelme az ő irányába megköveteli az éberséget. Tudtuk az első pillanattól, hogy életvitelének egyetlen mozzanata sem fogja elkerülni a figyelmünket.

Szilárd összetartozásunknak legszebb bizonyítéka, hogy minden külön felhívás, vagy bizalmas megállapodás nélkül is a legtöbben ugyanazt tettük. Nem nagy szavakat használtak, ha azt mondom, ugyanaz az eszmei erő indított bennünket jogos és teljesen törvényes ellenlépéseink megtételére. Mindenképpen vállalunk kellett az orcátlan költőzködés kihívásából következő harcot, s meg voltunk győződve, hogy erőfeszítéseink idővel eredménnyel járnak.

Áldozatokat hoztunk, mert nagy fegyelmet, komoly figyelmet és sok időt követelt a családoktól ez a harc. Nem sajnáltuk a pénzt sem; többen teleobjektív fényképezőgépeket, nélkülözhetetlen távsveket kölcsönöztek vagy vásároltak, mert „eltökéltük, hogy dokumentumokkal leplezzük le és kényszerítjük a feltétel nélküli megadásra. Ez is azt példázta, hogy milyen egységes lett bennünk az elszántság arra, hogy megváltoztassuk; olyan magatartásra és életvitelre kényszerítsük, ami a mi lépcsőházunk egyetemleges és külön érdekeinek is a legjobban megfelel. Lakásaink ugyanis, amelyeket a mi hivatalunk dolgozóinak utaltak ki a kettésben, szemközti az övével, tehát, semmiképpen sem lehettünk közömbösek.

Mi azonnal fölraktuk a csipkefüggönyöket a lakással járó úgynevezett sötétítő függönyök elé, hogy megakadályozzuk az illetéktelen belátást. Erre nemhogy ő is feltette volna a függőnyt, ahogy ilyenkor illik, hanem még a meglevőt is levette, s mint kitudódott, azzal a szándékkal, hogy minek neki a függőny, amikor szemközti mindenki elfüggönyözte magát. Ez a legtorzabb logika, amivel valaha is találkoztam. Gondoskodtunk néhány retorzióról, miután azt tapasztaltuk, hogy az ablaknál alsónadrágban festi a rozszant szövőszékükön dolgozó nagyhasú feleségét. A teljes győzelmünk abban a pillanatban vált valósággá, amikor az alsót is letolta és... Nem kell magyarázni, hogy fél év után miért költözött el egy tanyára lakótelepünk impozáns központjából, ahol kellemesen nagyvárosias a környezet, könnyen elérhető minden szolgáltatás.

Szó sem lehet róla, hogy hős volt, vagy áldozat, akármikor beszélünk is róla.

Nyugalmunk érdekében

Beszélgetés kiváló önkéntes rendőrökkel

Krimibe illő helyzet: Véző arcú ember tápszakodik fel a földről. „Megloptak, kiraboltak” — kiáltotta, s abba az irányba mutat, amerre támadói elfutottak. A helyszínrre érő önkéntes rendőrök néhány másodperccel ez előtt találkoztak három, futva tovaigyekvő fialemberrel. „Hova, hova?” — volt a kíváncsi kérdés. „Ide a nagybátyáinkhoz” — jött a lihegős válasz. Kis idő múlva már idős s ifjú Cseppentő Lajos egymás mellett jöttek a rablók után. Nehéz a dolguk, a tettesek három felé szaladnak. Az egyik be akar menekülni a Csapó kanyar bisztróba, de az ajtó csukva, szinte visszapatpann rólja. Elfogták. A többieket egy éppen arra cirráló járókocsira érte utól. Néhány perccel a rablás után már bilincs volt a tettesek kezén.

A Debrecen városi-járás Rendőrkapitányságon beszélgettünk, Tóth Károly főhadnaggyal és négy kiváló önkéntes rendőrrel. Kezdő történetünket arra a kérdésre mesélték el, milyen meleg pillanatok részesei voltak. Az elbeszélők a család harmadik tagját is képviselik, aki most éppen kápona, de civiltben ő is az önkéntes rendőrök kenyere. Rajtuk kívül Barcsa István kistermelő, és Nagy József nyugdíjas is beszélgetőpartnereim között van. Utóbbi 1964 óta önkéntes rendőr, most a 9-es kózzet csoport vezetője is. Válasszunk elsőnek az önkéntes rendőri hivatásról!

Bartha József főörzsmester volt a körzeti megbízott 1964-ben a Szabadság úján. Többször is láttam feladatai végzése közben, s érdeklődni kezdtem a munkája iránt. Olyannyira, hogy mikor kérte, szívesen jelentkeztem önkéntes rendőrnek. Tóth Károly, alosztályvezető így emlékszik azokra az időkre:

Amikor megalakult a körzetmegbízott-áosztály, egyre több körzeti megbízott csoport alakult, s mind egyik szervezett magának önkéntes segítőköt. 1969-ben 100 önkéntes rendőr volt Debrecenben, s számuk most 445.

És a Cseppentő családot mi hozta erre a pályára? — faggattuk tovább a jelenlevőket. Idősebb Cseppentő Lajos ugyancsak gyakorlati ügyvel kapcsolatban került a testületbe:

Idősebb Cseppentő Lajos

Ellopta valaki a fiam motorkerékpárját valamikor 1979-ben. Méregbe gurultam, mentem a körzeti megbízotthoz, Bartha századoshoz, hogy nekem meglegyen az a motor, mert szétvágom, aki ellopta! Azt mondta Bartha elvtárs, hogy ahhoz bizony meg kell fogni az illetőt. Na, mondtam rögtön, hogy akkor mi is segítünk. Tettük, amit mondtott a százados elvtárs, meg is lett a tolvaj. Erre azt mondta Bartha százados, hogy lépünk be önkéntes rendőrnek, körülbelül azt kell csinálni, amit most is csinálunk. Így lettünk önkéntes rendőrök itt a Benedek tér környékén én és két fiam.

„Civilben” mivel foglalkozunk? — kérdezem, s miután megtudom, hogy az idősebb Cseppentő Lajos pék, s a Hajnal utcán dolgozik, a fiatalabb veszi át a szót.

— En meg könyvkötő voltam, hat évig dolgoztam az Alföldi Nyomdában. Ha azt a régi, kézi munkát kellene végezni, maradtam volna a szakmában. De a gép mellett untam. Megszereztem a hivatásos gépjármű-vezetői papirokat, azóta gépkocsi-

Ifjabb Cseppentő Lajos

vezető vagyok. A testvéremmel együtt láttuk nap mint nap, hogyan intézkedik a körzeti megbízottunk, s kedvet kaptunk ehhez a társadalmi munkához.

Most már ismét rajtam a sor, s megkérdem az alosztály vezetőjét, ilyen jó körzeti megbízottai vannak, akik akár főörzsmesterek, akár századosok, megkedveltek a civilekkel is a szakmát?

A kérdésre először nevetés a válasz. Aztán kiderül a turpisság: Bartha „főörzsmester” azonos Bartha József századosdal, s a hajdani körzeti megbízott most az alosztályvezető helyettese. Közben a körzethatárok változtak, de az önkéntes segítők által alkotott mag megmaradt.

Négyük közül Barcsa István van a bűnyügyleg leginkább fertőzött környéken. A Böszörményi úti lánynevelő intézetet nagyon sok kétes (olykor inkább kétségtelen) egzisztencia dongja körül, nem riadva vissza egy-két orzszakos cselekedettől sem. Őt az szólította az önkéntes rendőrök sorába, hogy saját szemével lássa: szükség van a társadalmi segítségére.

Barcsa István

— Engem is a körzeti megbízott szervezett be, Hudák Károly. Szerencsére a munkámat magam csoportosítottam, így több időm van, mint aki kötött munkahelyen dolgozik. Így a körzetemben, Böszörményi út, Kismacs, Nagymacs jóval többet teljesítek, mint a kötelező havi 16 óra. Sajnos, szükség van a szigorú fellépésre, mert némely ember nagyon el van kanászodva.

A következő kérdéskör a meleg percek iránt érdeklődik.

Cseppentők már elmondták emlékeztetésüket. Barcsa István többre is emlékszik:

— Majdnem minden szolgálatban előfordul egy nehéz ügy. Persze van, amikor megelőzhető. Ha egy önkéntes rendőr intézkedésbe kezd, csak akkor kezdjen bele, ha meg van győződve arról, hogy be is tudja fejezni. Ha nem biztos benne, inkább kérjen erősítést, halassza el az intézkedést, vagy bízza a hivatásos rendőrre. Sokat számít az erélyes fellépés. Vannak emberek, akik vérszemeket kapnak az erélytelenül fellépő rendőr látán. Ez érvényes az önkéntes rendőrre is.

Nekem a legemlékeztetősebb esetem egy Doberdó utcai zugszállás ellenőrzése volt. Körözött fiatalokat kerestünk, akik egy lakatlan házban húzták meg magukat. Ilyenkor sohasem tudja a csabudulnak el, szúrnak-e kést a hátába, vagy sem. A mi em-bereink az ablakon keresztül menekültek, de sikerült elkapni őket.

Nagy József arra emlékszik, hogy a motorizáció hajnalán kerékpáros rendőrként kényszerített megállásra egy kivilágítatlan járművel közlekedő részeg járókocsist. „Ki tudja, mi lesz?” alapon

meg kellett markolnia a biciklifűjtatót. S szüksége is volt a „fegyverre”, mert a kerékpáros azt tudakolta, mikor találkozhatnának az önkéntes rendőri karszalag nélkül.

Nagy József

— Akár most is — mondtam neki, és levettem a karszalagot — így Nagy József. — De ennyire futotta a harci kedvéből, és bekésem elővette személynazonossági igazolványát, hogy felirhassam az adatait.

— Önként adódik a kérdés, mennyire tisztelik az emberek az önkéntes rendőri karszalagot?

Barcsa István válaszol: — Sajnos, azt kell, hogy mondjam, sem a karszalagot, sem az egyenruhát nem tisztelik eléggé. Nem hatódnak meg egyikől sem a nehéz fiúk. Sok a hatósági személy elleni erőszak, de nemcsak ez a baj. Nehéz tanúkat szerezni, hiába látták, mi történt, nem szívesen tanúskodnak. Pedig lehet, hogy a garázda, akivel szemben intézkedünk, holnap a tanúnak számításba jövő embernek okoz kellemetlen perceket.

Tóth Károly: — A szakszerű, határozott intézkedések növelik az önkéntes rendőrök iránti tiszteletet is. Mi sokat teszünk azért, hogy az ehhez szükséges ismeretek meglegyenek. Még önvédelmi ismereteket is adunk, hogy az önkéntes rendőr bátran szolgálata helyezhesse magát, ha valami miatt erre szükség van. Csaknem minden önkéntes rendőrnek jár a Magyar Rendőr (mellesleg: Nagy József a terjesztője), abból is sokat lehet tanulni.

— A rendőrség mennyire tudja megbecsülni önkéntes segítőköt a munkáját?

— A lehetőségekhez mérten mindent megteszünk ezért — mondja Tóth Károly. — Kitüntetések, jutalmakat adunk rendszeresen.

De gyakorlati példákat is sorolnak a jelenlevők.

Barcsa István: Kiváló Önkéntes Rendőr kitüntetést kaptam a munkámért, s pénzjutalomban, főkapitányi dicséretben is részesültem.

Nagy József: A tanácsot megkaptam a Kiváló Társadalmi Munkáért jelvény mindhárom fokozatát.

Idős és ifjú Cseppentő Lajos: Mi is kiváló társadalmi munkások vagyunk, mindketten kaptunk jutalmat és dicséretet is az év eleji értékelő gyűléseken.

Ismét az alosztályvezetőt kérdezem: — Szépen fejlődött az állomány létszáma, de vajon van-e most is utánpótlás?

— Tovább akarjuk szélesíteni a társadalmi bázist. Továbbra is nyitva áll az út az önzetlen társadalmi munkásk előtt. Augusztus elsején is 23 új önkéntes rendőr tett fogadalmat.

— És az milyen gyakran fordul elő, hogy az önkéntes rendőrököt hivatásosok lenéznek?

A kérdésre két választ is kapok. Tóth Károly bizonygatja, hogy előfordul az is, hogy az önkéntes rendőr megszereti a „szakmát”, s jelentkezik a hivatásos állományba. S ekkor közbeszól ifjabb Cseppentő Lajos. Hangján érezhető, hogy most mondja ki először e szavakat:

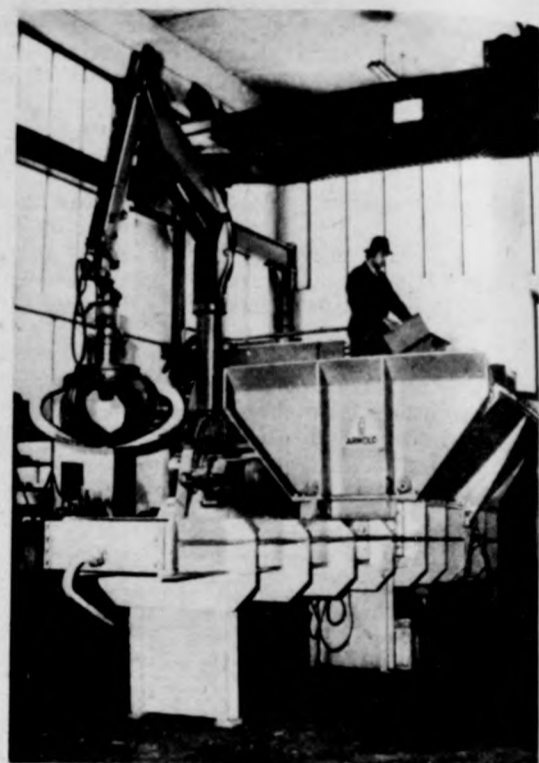
— Az a helyzet, Tóth elvtárs, én sokat gondolkodtam a dologon, s erre jutottam: én is „felszerelek”. Azt hiszem, mint hivatásos jogosítványval dolgozó gépkocsivezetőnek, hasznomat vehetné a rendőrség a hivatásosok között is...

Göz József (Fotó: Berki István)

Az értékes fémhulladék

Energia- és nyersanyagzegény időszakban élünk, ami arra kötelez bennünket, hogy minden nyersanyagforrást célszerűen használjunk ki. Ilyen nyersanyagforrásnak számít például a fémhulladék, amely rendszerint jóval olcsóbb, mint a természetes ércalapanyag. E hulladékot — megfelelő előkészítés után — minél olcsóbban vissza kell vezetni a termelés vérkeringésébe.

A leggyakrabban alkalmazott megmunkálás a forgácsolás. Itt az előgyártmány súlyának sokszor 30–50 százalékát forgács alakjában választják le, mire késztermék lesz. A leválasztott forgácsok térfogata laza, alakja szerint 8–200-szorosa a tömörfém térfogatának. A kis térfogatsúly miatt rakodása, tárolása, elszállításza gazdaságtalan. Így tehát mindazon munkahelyeken, ahol az esztergálási, marási, fűrészi stb. műveletek eredményeként sok forgács keletkezik, érdemes megszervezni a korszerű forgácskezelést. Ennek első lépése a különböző fémek forgácsainak egymástól való elválasztása, illetve már eleve fémfajtaiként való gyűjtése és tárolása. A következő művelet a kusza forgácsolást tartalmazó szétválasztás. A korszerű — utógűrűs vagy ütőkalapácsos rendszerű — forgácsoló berendezések addig zúzzák a forgácsot, míg a törmelék egy megadott rostélynyíláson át nem esik. Ezt követően még forgácsőrölő gépen is át bocsátják a törmelékot. Végül a brikettező prések 1500–4000 kg/cm² nyomással, kötőanyag nélkül tömörítik a megadott formára a szemcsés hulladékot. Így a fémhulladékot eredeti térfogatsúlyának 80 százalékát elérő tömörségre lehet süríteni.

Képünkön egy automatikusan működő osztrák gyártmányú olajhidraulikus forgácsbrikettező gépet láthatunk, amely a forgácsot 15–25 kilogramm súlyú briketteké préseli; a gép teljesítménye óránként 3 tonna. (KS)

A földgáz karrierje

A világ bizonyított földgáztartalékai 3 százalékkal (103 milliárd tonna kőszénegyenértékre) nőttek a múlt évben. A Szovjetunió bizonyított tartalékai az év végén — a KGST-országokkal és Kínával együtt számítva — 43,6 milliárd tonnára, az USA-éi 7 milliárd tonnára rúgta. A múlt évben a világ energiafogyasztásának kerekén ötöd részét fedezték földgázból. A fogyasztás összesen 1,85 milliárd tonna kőszénegyenértékre rúgott, valamelyest kevesebb, mint 1981-ben. Ezen belül az USA fogyasztása és termelése egyaránt 8 százalékkal esett vissza, az utóbbi 625 millió tonna kőszénegyenértéknek felelt meg. Ezzel az USA 34 százalékos részarányával még a világ legnagyobb földgáz-kitermelője maradt. A Szovjetunió aránya a világ termelésében 32 százalékos, a kitermelés a múlt évben mintegy 8 százalékkal nőtt, 600 millió tonna kőszénegyenértékre emelkedett.

A világ földgáz-kereskedelme 220 millió tonna kőszénegyenérték volt, 2 százalékkal kevesebb, mint egy

évvel korábban. A világkereskedelemben 13 termelő és 21 fogyasztó vett részt. A Szovjetunió az NSZK-ba 11,4 Olaszországba 9,9, Franciaországba 0,9, a KGST-országokba pedig 37,8 millió tonna kőszénegyenértéknek megfelelő mennyiségű földgázt szállított. Afganisztánba pedig 3 millió tonnának megfelelő mennyiséget exportált. Az NSZK 1982-ben 40 millió tonna kőszénegyenértékű földgáz importációját csökkentette 13 millió tonnára. A Szovjetunió az NSZK-ba 11,4 Olaszországba 9,9, Franciaországba 0,9, a KGST-országokba — többek között az NSZK-ba — szállított földgáz mennyisége. Már nagyban építik az ehhez szükséges csővezetékot. Képünkön egy vízbe merülő csőszakasz fektetési munkáit láthatjuk. (KS)

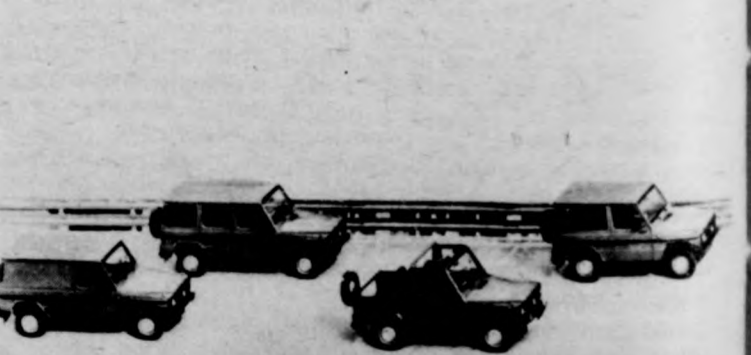
Úttalan utakon

Világszerte hatalmas összegeket költenek útépitésre, mégis évről évre növekszik a terepjáró gépkocsikat gyártó cégek száma, új típusokat bocsátanak ki, és egyre többet adnak el belőlük. Vannak közöttük speciális személyautók éppen úgy, mint nehéz tehergépkocsik és terepöntőgépek, amelyek használati körét a gazdasági élet minden területén fokozódó gépesítés és az egyre nehezebb hozzáférhető természeti kincsek kiaknázásának növekvő szükségessége nagymértékben bővítette. Nem kevés azoknak a magánembereknek a száma sem, akik saját használatra vásárolnak terepjáró személygépkocsit. Egyesek a munkahelyük megközelítésére tudják jól használni, mások a szabad idő kedvük szerinti eltöltésére, vadászatra, túrára szánják a terepjárót, sokak számára pedig az egész csupán divatkérdés. Az 6 autók nem ritkán inkább csak terepjárónak néznek ki, de tulajdonságaik alapján valójában nem is azok.

Képünkön a nyugatnémet Mercedes „G”-család tagjait láthatjuk. A „G”-betű a te-

repjárót jelentő német szó (Geländewagen) rövidítése. Egy sorozatba tartozó négy autóról van szó, ebből kettőben diselmotor, a másik kettőben benzintorral található. Mindegyik kocsit kétféltengelytárvál kapható, kívánatosra összerakéshajttással, amellyel a kocsit 80 százalékos (!) emelkedőt is képes megmászni. Mindegyik kocsiban négyfokozatú váltómű van, kiegészítve egy elosztóművel az összerakéshajtás-

hoz és egy 2,14:1 áttétellel terepfokozattal. Mindkét tengely merev kivitelű rudazattal kitámasztva, és csavarrugókkal, ezenkívül differenciálzárral ellátva készül. Nem mindennapi érdekességnek számít, hogy a négyfokozatú, kézikapcsolású váltó helyett automata sebességváltóval is szállítják mindegyik változatot. A csúcsmo-dell, a 280 GE, 110 kW (150 LE) teljesítményű. (KS)

repjárót jelentő német szó (Geländewagen) rövidítése. Egy sorozatba tartozó négy autóról van szó, ebből kettőben diselmotor, a másik kettőben benzintorral található. Mindegyik kocsit kétféltengelytárvál kapható, kívánatosra összerakéshajttással, amellyel a kocsit 80 százalékos (!) emelkedőt is képes megmászni. Mindegyik kocsiban négyfokozatú váltómű van, kiegészítve egy elosztóművel az összerakéshajtas-

Hallott

A macska bemejéteztetőt, a patkányret. — Egert? — csütés a mi üzletünk! — Ki tiltotta meg? — A kereskedelmű — Eh, fajankó! — kát leváltották. Mátó! — A patkány megű — Kérem, szolgálgyasztottat, sózotta.

A medvét kineve megű a boltba és — Nem látod, hű sebbre kellett voln — De hiszen mi — kózzott a farkas. — Fajankó! Mit — két hónap múlva?

A fiatal ügyvéd — zóket írja a bírósá — vel. Javaslom, hogű

Két nyugdíjas eg — ban. Egyikük így s — De jó lenne ü — No, én azért — ledolgozni — így a

— Kamilla egész — Miért? — Mert velem al

— Mondd meg k — utóbbi matematiká — Már én is elfe

— Főúr, hívja a — kitakarítva, az abr — Minek járok én ide — ha otthon lennék?

— Amikor hagym — szememből. — Miért nem víz — Micsoda ötlet! — megfulladnék!

— Kelj fel Gyurk — tak! — Na és! Nem va

F. JOHANSSON Mindené

Az autóbussz megáll utasok kifélté tudultak. Elsőnek egy 91 — dős, agg lelkipásztor — le, utána 22 nyolcadí — lyos tanuló, rockzené — gő, hordozható mag — nal, és éleser kősző — csolyával a hönük — Utolsóknak Mullbenk — szony szállt le, mind — zében élelmiszerez — tömött szatyor volt. — nehezen kászálódott — autóbusszról, és épp — rendőr karjai közé — aki a háza előtt állt. — Mullbenk asszor — napot, örülök, hogű — Tessék. — És átnyű — számlát.

— Mi ez? — Adó, amelyet munkaadónak kell fi — De hiszen én ne — gyok munkaadó! — Ön mesterember — dot fel a tapéta kies — re...

— De hát mi magű gasztottuk fel! — ri — dot Mullbenk asszor — rengeteg időbe kerűl — Gusten roppant ügye — ebédlőben például ű — gasztotta fel a ta — hogy amikor Mullb — nak rajtuk — saját — vel is meggyőződhet —

— A szomszédok — hogy amikor Mullb — kiszállt az autójából, — tekercs tapétát tar — kezében — jelentette — rendőr. — Napnál is — sabb, hogű tapétázás

Hallottuk valahol

A macska bemegy az élelmiszerüzletbe és kéri az üzletvezetőt, a patkányt, hogy mérjen le neki néhány egeret.

— Egeret? — csodálkozik a patkány. — Az egerárúsítás a mi üzletünkben szigorúan tilos.

— Ki tiltotta meg?

— A kereskedelmi igazgatónk — a róka.

— Eh, fajankó! — haragszik meg a macska. — A rókát leváltották. Mostantól kezdve én vagyok az igazgató!

A patkány meghajlik előtte:

— Kérem, szolgálatára. Milyen egeret óhajt: élő, fagyasztottat, szöszöttat vagy füstöltet?

A medvét kinevezik az élelmiszerüzlet vezetőjévé. Bemegy a boltba és rámondul helyettesére, a farkasra:

— Nem látod, hogy ez az ajtó szűk nekem? Szélesebbre kellett volna csinálni!

— De hiszen minden további nélkül befér — csodálkozott a farkas.

— Fajankó! Mit gondolsz, hogyan férek ki rajta egy-két hónap múlva?

A fiatal ügyvéd megkapja első munkáját. A következőket írja a bíróságnak: „A vádlott megbízott védelmével. Javaslom, hogy vizsgálgák meg elmeállapotát.”

Két nyugdíjas egy andalgó szerelmespárt néz a parkban. Egyikük így sóhajt:

— De jó lenne újra húszévesnek lenni!

— No, én azért nem szeretnék még egyszer 45 évet ledolgozni — így a másik.

— Kamilla egészen más, mint a többi lány!

— Miért?

— Mert velem akar járni...

— Mondd meg kisfiam, mivel foglalkoztunk a legutóbbi matematikaórán?

— Már én is elfelejtettem...

— Főúr, hívja a főnököt, panaszt akarok tenni! Nincs kitakarítva, az abroszok piszkosak, az étel borzalmas. Minek járok én ide, ha éppen úgy érzem magam, mint-ha otthon lennék?

— Amikor hagymát vágok, mindig folyik a könny a szememből.

— Miért nem vízben vágod?

— Micsoda ötlet! Ha annyi ideig lennék a víz alatt, megfulladnék!

— Kelj fel Gyurka, a kakasok már régen kukorékol-tak!

— Na és! Nem vagyok én tyúk!

F. JOHANSSON:

Mindenért fizetni kell...

Az autóbusz megállt, és az utasok kifelé tördültek az ajtón. Elsőnek egy 91 esztendő, agg lelképástor szállt le, utána 22 nyolcadik osztályos tanuló, rockzenét harsoglyos, hordozható magnetofonnal, és élesre köszörült korszolyával a hónuk alatt. Utolsóként Mullbenk asszony szállt le, mindkét kezében élelmiszerekkel, degeszre tömött szatyor volt. Nagy nehezen kiszálódott ki az autóbuszból, és éppen a rendőr karjai közé futott, aki a háza előtt állt.

— Mullbenk asszony? Jó napot, örülök, hogy látom. Tessék — És átnyújtott egy számlát.

— Mi ez?

— Adó, amelyet mint munkaadónak kell fizetnie.

— De hiszen én nem vagyok munkaadó!

— Ön mesterembert fogadott fel a tapéta kicserélésére...

— De hát mi magunk ragasztottuk fel! — rimázkodott Mullbenk asszony. — És rengeteg időbe került, mert Gusten roppant ügyetlen. Az ebéd közben például úgy ragasztotta fel a tapétákat, hogy amikor Mullbenk úrnak rajtuk — saját szemével is meggyőződhet róla.

— A szomszédok látták, hogy amikor Mullbenk úr kiszállt az autójából, néhány tekercs tapétát tartott a kezében — jelentette ki a rendőr. — Napnál is világosabb, hogy tapétázási mun-

ka végzése történt, és így ön, Mullbenk asszony, a szóban forgó esetben munkaadó, és ezért köteles megfizetni az adót.

A rendőr hirtelen felfigyelt, füle — mint valami lokátor — a pince irányába fordult. Mosógép zúgása hallatszott onnan.

— Mosnak?

Mullbenk asszony megerősítette a rendőrének sejtését.

— És ki mos?

— A gép — válaszolta Mullbenk asszony. De a fehérneműt én raktam belé.

— Ha a dolog így áll, akkor önnek még egy munkaadói járulékot kell befizetnie — jelentette ki a rendőr. — És még azt is tisztáznom kell, vajon a mosógép után befizetik-e a megfelelő járulékot a biztosító pénztárába.

Ebben a pillanatban belépett a szomszédasszony: kezében serpenyő volt, benne a süttőből az ímént kivett püspökkenyér.

— Ezt neked hoztam, azért a pompás szalonnás krumpoligombócért cserébe! — közölte hangosan, s kiment a konyhába.

— Á, szóval itt konyhai termékek cseréje folyik? — kérdezte szigorúan a rendőr.

Megnyalazta ceruzája hegyét, és valamit jegyzett a noteszába.

— Ez rendkívül komoly dolog, Mullbenk asszony — állapította meg. — A köl-

GEORGIJ MOSZKVIN:

Játék egykapura

— Szeretettel köszöntöm a kedves szurkolókat! Tudósításunkat a Lét-arenából közvetítjük. A pályán, fölünk balra megjelenik a fővárosi család összes rokonaival, barátaival; jobbról, a térben és időben egyaránt létező, sodró erejű gyakorlati élet.

A családnak még nincs igazi csapatkapitánya, de a meccs kezdetekor már megszületően van a csodalény.

A család bemelegít! Az apa, kondicionővelés céljából légnymóskamrában edzi feleségét; Vova bácsi közvetlen beszélgetést folytat az egészségügyi miniszterrel, Kida és Mása néni szaporán és kitarató hévvel ostromolják a Babakelengye raktrárát.

Erezhető, az egész család tervszerűen, egyemberként készül az Élettel való összecsapásra. A hozzáértők szerint nagy erőgyensúly-eltolódás tapasztalható.

Figyelem! A Lét-arenában megjelenik Borik. Eppen-hogy világrajött, de győzelmi esélyét, pozitívum tünő küzdőképessége révén, a pályarálépés pillanatában látszik: óvé a palma. Igyhát, Borik megadván a kezdő kiáltást, a mérkőzés elkezdődik.

Borik már egyéves korától család-kapitány. Szilárdan kezében tartja a vezetést, jól helyezkedve célratorően futkos a lét-terepen: bölcső-déket, óvodákat változtatva jut el a speciális franciatagozatos iskolákba. Lehetőségeinek összetettségét lehetetlen felsorolni: italok, jó cipők, borkabát, japán karóra, nagyteljesítményű hangzóeszközök tulajdonjoga aktív párviadalra ösztökéli az étellel.

És Borik befejezi az iskolát. A szülőkre nehezedő nyomás erősödik. Most, az élet pozícióit az egyetem dékánja egyengeti. Am Borik erre a térfelre is szeretne betérni.

Már majdnem kapun belül érzi magát, holott a felvételi még hátra van... De semmi vész! Telefon Vova bácsinak. Aztán még egy telefon! De ezúttal Mása néni a hívó fél. A dékán ellenáll! Micsoda megfeszített mérkőzés!

Vajon ki kerül ki ebből a párviadalból győztesen? E meditatív pillanatban érkezik a segítség, Petya bácsi személyében. Neki bejárása van a minisztériumba... a rektor ajánlására Borikot felveszik. Íme, az ilyen ragyogó kombináció csak sikerrel járhat!

Az összetartó család örökös nógatása közepette Borik minden szemeszteren túljut. Már egészen közel áll az egyetem befejezéséhez, amikor... aj-ja-jaj!... egy kiadós rendbontás miatt 15 nap elzárásra ítélik. Állja-e a család az élet eme oldalbarugását? Ajaj! A család egy kicsit bemelegít, nekirugaszkodik, és Borik néhány óra múlva visszatér az arenába.

A fenti kis közjáték után Borik előadóként az egyetemen marad. E pozíció megszerzése után a család szinte verszemet kap, újabb rohamra indul, offenzíváját kiterjeszti az élet egész területére. Az élet, egyik oldalról nemcsak szilárdan védekezik, hanem lendületes ellen-támadásba megy át. Ugyanis Borik kocsival elgázol a járdán egy járókelőt.

Hosszantartó csendes magányra van kilitása, amit úgy látszik, az összetartó család sem tud megakadályozni: Csakhogy az arenában váratlanul megjelenik Petya és Fegyva bácsi, s tartalékjátékosként mentőakcióba

lendülnek: visszapasszolják Borik rúgásait. S micsoda ádadások! Ezek a cselek — tananyagként — valószínű, bekerülnek a kriminalisztikai tankönyvbe! Nemcsak a legfőbb ügyészség számára fontos tudnivalókkal, de a kvalifikált utbaigazításokat is tartalmazni fogja. És a bíróság) a nagy játéktól való hosszú eltiltás helyett enyhe bírsággal sújtja Borikot. Borikot most már nehéz lesz feltartani. Testben, lélekben megerősödve, megizmosodva fitogtatja egyéni tudását, nekifutásait ragyogó cselekkel kombinálja: egyik munkafársát a másik után gáncsolja el... és elegáns manőverekkel védi meg disszertációját.

A nézők ordítanak.

Az első féldó a végéhez közeledik, és Borik győzelme már nyilvánvaló. A Tudományos Minőség Bizottság döntése értelmében Borik jutalompihenőt kap, hogy kellőképpen erőt gyűjthesen és felkészülhessen egy jelentős külföldi útra.

Közvetítésünk ezzel véget ért. Minden jót kívánunk!

(Fordította: Baráté Rozália)

Aforizmak

Csaknem minden orvosnak van egy kedvenc diagnózisa. Önmegtartóztatásra van szükség ahhoz, hogy mást állapítson meg.

(Marcel Proust)

Százszázalékos igazság éppúgy nincs, mint ahogy nincs százszázalékos alkohol sem.

(Sigmund Freud)

Angliában nyugalom vagy botrány van — a kettő között semmi.

(Brigitte Schneider)

A BOLDOG BEKE NAPJAIBAN
Merrre van a Contintuca?
Aha egy puskalövésnyire.

Karikatúrakiállítás

a Munkásmozgalmi Múzeumban

Torz korszokok 1848—1919 címmel karikatúrakiállítás nyílt a Magyar Munkásmozgalmi Múzeumban. E kiállítással sorozatot indított a múzeum, amelyben korszerűen mutatja be a magyar politikai karikatúra történetét.

Látványosan, korabeli hangulatot idézően tárják a néző elé a múlt század közepének, a századfordulónak s a háború viharának életpályáiból, folyóirataiból a kor politikai szatírát, karikatúráit.

A karikatúra ősi műfaj. Már az ókori művészetben is jelen volt, mint a gunyoros, elítélő, a lényegét humoro-

san kiemelő művészi ábrázolás — képen, rajzban, szoborban —, jelentősége a kapitalizmus korában nőtt meg. Ekkor a legnagyobb művészek — Hogarth, Goya, Daumier — éltek a karikatúra eszközeivel, s agitáltak, harcoltak eszméikért, s neveltségessé tették rajzaikkal a bürokráciát, a pénzharcolást, a polgári jólétet, a kizsákmányolást, a társadalom megannyi feszültségét.

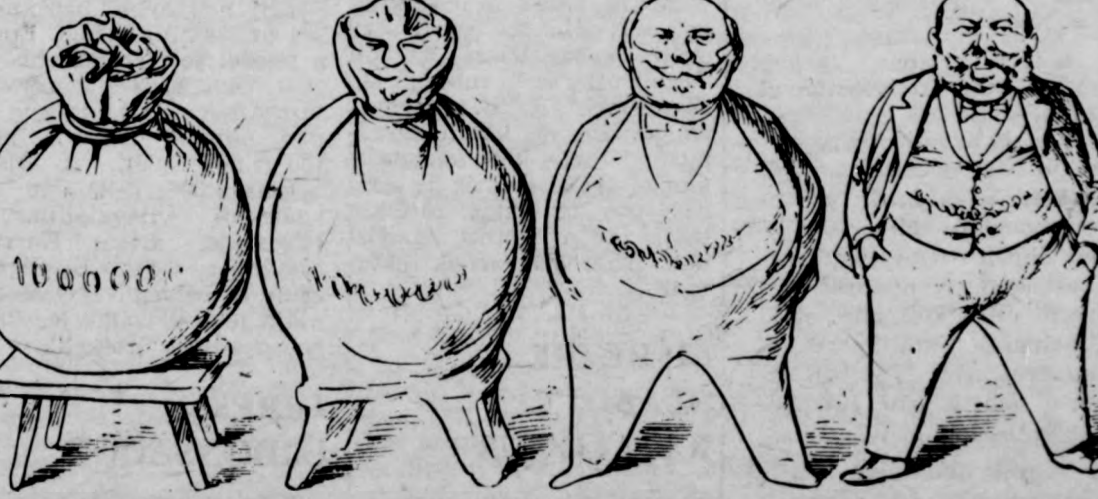
Népszerűségét a karikatúra akkor érte el, amikor a plakátoktól, nyomatoktól, kiállítási termékektől eljutott az igazi nyilvánosságig — az újságok, folyóiratok fokozódó elterjedésével. Amikor

sorra jelentek meg a főleg karikatúrát tartalmazó élel-lapok, hogy csak hazai példákat idézzünk, a Borsszem Jankó, az Üstökös, a Bolond Istók, a Kakas Márton, a Mátyás Diák, vagy a ma is megújult formában létező Ludas Matyi. S amikor olyan neves magyar képzőművészek fordultak a karikatúra műfajához, mint Vértess Marcell, Jankó János, Major Henrik vagy Pólya Tibor.

Szellemes, kellemes, mulattató vagy éppen felháborító karikatúrák sorakoznak a Munkásmozgalmi Múzeum kiállításán.

K. M.

DARVINIZMUS.

Hogyan lesz a pénz zsákból képviselő?

Lapok a karikatúrakiállításról (Hauer Lajos felvételei — KS)

Gellért György fordítása

Akiről teret
neveztek el
Debrecenben

Kondor György

Debrecenben született 1921-ben. Festő- és grafikusművész volt. Itt végezte iskoláit — a gimnázium négy és az ipari rajziskola három osztályát. Mint rajzoló Budapest kerestett munkát és már 1939-ben a Szociáldemokrata Párt VI. kerületi ifjúsági csoportjának tagja. Tehetsége és érdeklődése a képzőművészet iránt korán megmutatkozott. Munkáitárgy — nem egyszer politikai mondanivalójú — grafikaival, linómetszeteivel hamarosan elismert helyet vívott ki magának a szocialista képzőművészek körében.

1940 őszén Farkas Aladár szobrász- és Nolipa István festőművésszel együtt kezdeményezték a Szocialista Képzőművészek Csoportja újjászervezését és elindították annak a kiállításnak, amelyen számos régi szocialista művész is részt vett. Kondort az újjáalakulást követően pénztárnokká, majd titkárrá választották meg. A párt pedig bevonta a KPM kulturális bizottság munkájába. Mint annak sajtófelelőse, közvetlen kapcsolata volt Schönherz Zoltánnal.

A csoport művészei mind illegális kommuniszták voltak, hosszabb művészeti oktatásban nem részesültek. Műveikkel elsősorban politikai hatás elérésére törekedtek. Ezért kiállításokkal a munkásnegyedekben — Óbudán és Pest-erzsébeten — jelentek meg. Kondor Gy.-nek jelentős szerepe volt a csoport tagjai összefogásában. 1942 januárjában lépett be a KMP-be s a művészeti szervező bizottság munkáját irányította. Munkahelyén a párt részére rendszeresen készített különböző mozgalmi jelvényeket, rajzokat és metszeteket. Mindemellett a KMP Országos Ifjúsági Bizottságának vezetői tagként is tevékenykedett.

A fiatal, tehetséges művész képeit a komorság és a sötét színek jellemezték anélkül, hogy azok pesszimizista hangulatot keltenek volna. Szénrajzait minden külsőséges hatás keresése nélkül, a portré elmélyítésével, a vonalak és fényárnyékok drámaiságával realista módon alkotta. Művésze nem vált elvonttá. Egyik jelenítésébe például egy szegény parasztszszony gondoktól mélyen árkolt arcába beleábrított a magyar nép kizsákmányoltságát és nehéz életét. Lebukása után a börtönből a saját — forradalmi útját járó — sorsát rajzolta meg, első mozgalmi lépésétől kiindulva.

A Szocialista Művészek Csoportja működésének legnagyobb eredményét az 1942. tavaszi kiállítás jelentette, amely a függetlenségi harc győzelmes csatájának részét képezte. A haladó szellemű művészek kiállított műveinek legtöbbje osztályharcos eszméiségű volt, amelyek mély politikai hatást keltenek. A tartólat a fasizisták nem is hagyták szó nélkül. Parlamentári interpelláció folytán a rendőrség azt a harmadik napon bevitte.

1942 májusában a nép más, hű művészaival együtt Kondort is letartóztatták baloldali tevékenységükért. A vezérkari főnökség bírósága öt háromévi börtönrre ítélte. A Margit körüti fogházban raboskodott. A nyilasok onnan Komáromba, majd Dachauba szállították. E koncentrációs táborban érte a mártírhálál, 1945. január 10-én.

A róla elnevezett tér a Boldogfalvaikert centrális részében fekszik.

Dr. Bornyi József

SZABAD IDŐ * SZABAD IDŐ * SZABAD IDŐ *

AZ ORVOS TANÁCSA:

A gyógyszerekről

A mai, civilizált ember élete nem képzelhető el a gyógyszer nélkül, még akkor sem, ha egészséges. Gyógyszer ugyanis végső fokozaton oltóanyag is, amely védelmet nyújt a felnövő nemzedéknek a fertőző betegségekkel szemben. És nincs egyetlen olyan felnőtt ember sem, aki gyermekkorában lázas, hőléses hurut, torok- vagy mandulagyulladás miatt ne kapott volna lázcsillapítót, egyszer-egyszer penicillint vagy más antibiotikumot. Gyógyszereket tekinthető tehát minden olyan anyag, amely akár a test felületén, a bőrön vagy a nyálkahártyán, akár a test belsejében gyógyító hatást fejt ki. A gyógyszer természetéből következően azonban az is, hogy szedése során káros mellékhatások is jelentkezhetnek a gyógyító adagnál is, de még inkább, ha a beteg az előírt adagnál többet szed. Nem mindegyik, de viszonylag sok gyógyszer fejt ki toxikus, tehát mérgező hatást akkor, ha az előírtnál nagyobb adagban szedik be. Káros mellékhatásra vagy toxikus hatásra akkor is kerülhet, ha az előírt adagban, de az előírtnál hosszabb ideig szedi a beteg a gyógyszert. Vannak ugyanis olyan gyógyszerek, melyek lassan bomlanak el vagy ürülnek ki a szervezetből és éppen ezért ott felhalmozódva okozhatnak káros vagy mérgező mellékhatást. Nem kívánt, illetve káros hatás akkor is bekövetkezhet, ha a beteg egyidejűleg két vagy több olyan gyógyszert szed, amelyek egymás hatását felerősítik vagy éppen ellenkezőleg; egymás hatását közömbösítik. Ez a tény már régóta ismert, de csak az utóbbi évtizedekben került sor ennek az ún. gyógyszerkölcsönhatásnak a tüzetesebb vizsgálására. Mindenkinek saját érdeke ezért, hogy valahányszor orvoshoz megy, és receptet kap, tájékoztassa az orvost arról, hogy előzőleg vagy egyidejűleg milyen más gyógyszert szedett, illetve szed jelenleg is. Egy-egy gyógyszer hatását módosíthatja, tehát fokozhatja vagy ronthatja a szervezet pillan-

natnyi betegsége is, például heveny vagy krónikus vesegyógyászati problémák. Ugyanez történhet, ha valaki élvezeti cikket, például alkoholt fogyaszt a gyógyszer mellé. De nem közömbös az sem, hogy éhgyomorral vagy étkezés után veszi be valaki a gyógyszert, hiszen éhgyomorral gyorsan szívódik fel és fejt ki hatását, telt gyomorral viszont lassabban.

Bizonyos élelmiszerek, például a tejtermékek is módosíthatják egyes gyógyszerek hatását. Az sem közömbös, hogy gyermek, felnőtt vagy idős ember szedi-e a gyógyszert, mert a különböző életkorokban nemcsak más-más adagra van szükség, hanem a szervezet érzékenysége, a testsúlykilogrammszámmal azonos adagok mellett is változhat. Ezért nem tanácsos a saját betegségeinkre kapott gyógyszerekből — az orvos megkérdezése nélkül — másoknál adni.

A gyógyszeradásnál még különös figyelmet kell fordítani bizonyos gyógyszer-tulajdonságokra (allergiára is). Például penicillinérzékenység esetén egy új névű, de penicillint tartalmazó gyógyszer bevétele súlyos, sokszor végzetes következményekkel járhat. Ezért a már ismert gyógyszer-tulajdonságokról mindig tájékozottatni kell a gyógyszert rendelő orvost.

Az a régi gyakorlat is lassanként átalakulóban van, miszerint a gyógyszerek szedését naponta háromszor; reggel, délben, este javasolták, s újabban kiderült, hogy az egyes gyógyszerek, például a fájdalomcsillapítók, az altatók, vagy a mellékvesekéreg-hormonok a nap különböző szakában más-más erősségű hatást fejtenek ki. Eppen ezért az sem közömbös, hogy az orvos a gyógyszer bevetését mikorra rendeli. Bizonyos gyógyszereket tanácsos csak étkezés előtt, illetve után bevenni. Például a Maripent, Vegacillin és előtte, köhögéscsillapítót, Kalmoprint, Prednisonolt stb. evés után.

Az egyes gyógyszerek hatása az egyes egyéneknek különböző lehet attól függően is, hogy milyennek a gyomorsav viszonyai (sok vagy kevés), hasmenése van-e vagy székrekedése, illetve hogy milyen étellel együtt vette be a gyógyszert.

Igy például az egyik igen gyakran használt antibiotikumunkat, a Tetránt régebben mindig joghurttal szedették azért, hogy a joghurt mikroflórája védje a bélrendszert. Időközben kiderült azonban, hogy a tejfehérjék részben megkötik a Tetrán hatóanyagát, s ezért az előírt adag beszedése sem eredményezte a fertőzést okozó mikrobák pusztulását. Ezért napjainkban kifejezetten tiltják a Tetrán szedése során a joghurt egyidejű fogyasztását.

Igen lényeges probléma a gyógyszerek tartós szedése következtében kialakuló hozzászokás, ami különösen altatók, nyugtatók és fájdalomcsillapítók esetében veszélyes, káros szenvedély kialakulásához vezethet, amely az ember jellemét, személyiségét, de testi egészségét is maradandóan károsíthatja.

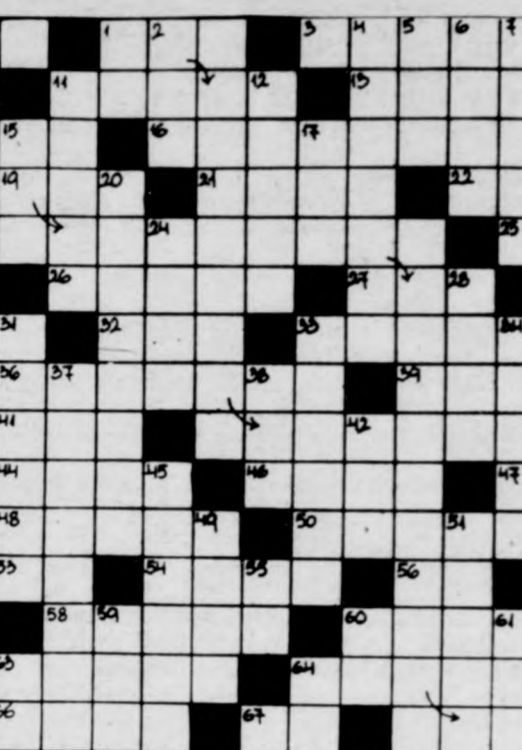
A hozzászokás veszélyét azonban nem szabad általánosítani és azt a tévhitet kelteni, hogy minden gyógyszer a hozzászokás veszélyével fenyeget. Sajnos sok idős ember azért nem szedi például az orvos által előírt magasvérnyomás-elleni szert, vagy a szív-működést javító digitális készítményt, mert a hozzászokás veszélyétől tart. Ezekben az esetekben ugyanis a félelem nemcsak alaptalan, hanem egyenesen káros is, mivel a magas vérnyomás és szívgyengeség esetén a gyógyszeres kezelést tartósan kell szedni, elhagyásuk kárt okoz a betegnek.

Az elmondottak is bizonyítják, hogy mennyire fontos és nélkülözhetetlen a tájékozottság, valahányszor gyógyszer szedésére szorulunk. Kérjük ki tehát minden esetben orvosunk tanácsát. Olyan esetben, amikor a gyógyszer recept nélkül is megkaphatjuk, forduljunk tanácsért a gyógyszerészhez.

KERESZTREJTVÉNY

Jóság – szépség?

A címben szereplő kérdésre ad érdekes választ a szellemes vigjátékairól ismert angol író, Oscar Wilde rejtve nyunk hosszú soraiban.

Vízszintes: 1. Wilde mondanak első része (zárt betűk: K, S, N.). 3. Kedves barát, ősz kikericsnek is mondják. 9. Saját kezűleg rövidített. 11. Papírpénz elődeink nyelvén. 13. Spanyol tartomány. 15. Csakham. 16. Heves megyei község. 18. Férfi név. 19. Becézet. Ed. 21. Rossz hírű, megbízhatatlan. 22. A társadalmi ünnepek egyike. 25. Göngyölegység. 26. Francia báró. 27. Zavarosan kukuskál! 29. Bolti részlet! 32. Nemzetközi Olimpiai Bizottság. 33. Minden irányban; erre is, arra is. 35. Ragaszkodó. 36. Hétéve. 39. A manóka belseje! 40. Menni kész! 41. A legnagyobb szállítási vállalat. 44. Megszégyenítő helyzetbe juttat. 46. Bikavér jelzője. 47. Idősebb, közeli rokon asszony kedveskedő megszólítása. 48. Csaldai kapcsolatban levő személy. 50. Szándékosan elüldöz. 52. A gyémántban üreg! 53. Ezüst vegyjele. 54. Üreg a sajtnak. 56. Féldős! 57. Kínai hosszérték. 58. Wilde mondanak folytatása. 60. Államszövetség. 62. Innsbruck folyója. 63. Erkölc franciál. 64. Nedves ruhanyomtól száradni kiterít. 66. A Balaton festője volt (József). 67. A pesti kerületek egyike.

Függőleges: 1. Svéd és osztrák gépkocsik jele. 2. Zúdit. 4. Kisebbségi etnikai csoport. 5. Kutyinyiban hegyezik! 6. Ceruza. 7. Hadapród.

BÉLYEGGYŰJTŐKNEK

PÁRHUZAMOS

Ertesülésünk szerint egy szó megváltozott az 1984. évi Magyar Bélyegárjegyzékében. Az árjegyzék a korábbi szakmai állásfoglalásoknak megfelelően az 1867-ben kiadott bélyegeket közös kiadásként értékelte, ezért párhuzamosnak jelöli, mivel ezek a bélyegok mind Magyarországon, mind Ausztriában felhasználhatók voltak. Ezen egy szó változtatásának mintegy 20 éves története van. A Magyar Posta korábban csak az 1871-ben kibocsátott könyvomatossorozatot tekintette magyaroknak. Ezen elgondoláskor megfelelően az évfordulóknak emlékbélyegok jelentek meg, a centenárium alkalmából világhírlapállítást tartottak Budapestben. Filatelista szakértők, kutatók az utóbbi időben az 1867-ben kiadott sorozatnak adott az elsőbbséget. A vitához most egy svájci lapban hozzászólt dr. Jerger osztrák kutató, aki részletesen elemzi a kiegészítés alkalmával kötött egyezményt. Jerger következtetései szerint 1867-ben még az osztrák postaigazgatás intézkedett, így a vitatott kiadás nem lehet magyarnak tekinteni.

MÉRETRE SZABOTT KATALÓGUS

A gyűjtők érdeklődési területe többnyire hazájukra és a környező országokra korlátozódik. Ezt felismerve, az idei

A hazai gyűjtők nagy figyelemmel kísérik a Zumbsteiner katalógus értékelését. A nyugati gazdasági gondok miatt kevés bélyeg értékemelkedésével találkozunk, sőt nyugati országok — itthon kedvelt — sorozatait, blokkjait némileg veszítették el értékükben. A magyar bélyegok viszonylag kedvezően állnak, több sorozat, blokk jegyzését emelték. A klasszikusok közül a rézvörös 15 krajcáros, valamint a levélborítékrajzi bélyegok közül néhány jobb szerepet az elmúlt évinél. Eppen a felével lett értékesebb az 1931. évi Zeppelin sor. Jól vizsgáltak a vágottak, a római olimpia blokkja most 150 (előbb 90), a Duna-biztosítók 600 (500), az 1971. vadászati világhírlapállítók 60 (45) svájci frank. Karriert csinált az 1980. Bélyegmúzeum bélyeg, fogazottan, majd felével, vágottját háromszorosára értékelték.

HÍREK – ÚJDONSÁGOK

A bélyegnapot Ausztriában is felárasztó népszerűsíti, a bevételből a gyűjtőmozgalmat támogatják. Az idei

KERTBARÁTOK

Szőlőszüret idején

Különösen ügyelnünk kell a csemegezőlő szedésére, mert nem utóérő gyümölcs. Ha az érést nem várjuk be, és a fűrtököt félig érletten vesszük le, kellemetlenül savanyúak maradnak. A szőlőtülrelett se legyen azonban, mert veszt iz- és zamathanyagból, könnyen felrepednek a bogyók, gyorsan rothadásnak indulnak, s nagy lesz a szállítási veszteség.

A csemegezőlőket akkor szüretelhetjük legkedvezőbb időben, ha ismerjük a fajta tulajdonságait.

A bogyók érését jelzi, hogy héjuk elvékonyodik, rugalmas lesz, színük, ízük, zamata a fajtára jellemzőek.

A szedéshez mindig száraz, derült időben, a reggeli órákban kezdjünk.

A szedéshez alacsony, négy-öt kilogrammos kosarakat vagy rekeszeket használjunk.

A fűrtök hosszú kocsányal szedjük, éles késsel, vagy szüretelő ollóval vágjuk le.

A fűrtök mindig a fűrt kocsányánál (szaránál) fogjuk meg, és óvatosan helyezük a szedőedénybe. Ezzel egy időben a fűrtőzollóval — főként tárolás és értékesítés esetén — vágjuk ki a beteg, sérült, rothadt szemeket.

A tárolásra szánt szőlőt hűvös, száraz, tiszta edényben, tiszta helyen raktározzuk el. Vigyázzunk arra, hogy ne legyen a közelben erős, kellemetlen szagú anyag.

A borszőlők szüreteléséhez is csak akkor kezdjünk, ha ezek jól beérnek. Így nem kell a bor javítására feleslegesen költenünk, italunk jobb minőségű, kellemesebb ízű, magasabb alkoholtartalma révén eltarthatóbb lesz. A szüret előtt alaposan takarítsuk ki a pincét, a prsházát, a falakat meszeléssel fertőtlenítsük.

A szüret idején érdemes próbászülettel megállapítani. Vegyünk több mintát a szedésre alkalmasnak tartott fajtákból, és mérjük meg mustfokukat, ha ez több nap múlva sem változik, akkor szüretelhetünk.

Szent-Miklós Feren

OTT

Az eg

Logikusnak tűnne vélekedés, miszerint gyerekek, akik tükörképükkel szembe néznek, sokáig élveznék, mintha gyermekük csatlakozna. Több szeretet, kegyelem irányul rájuk szöval semmi föld nem kell osztaniuk vel. A tapasztalatok ellenmondanak ennek lekedésnek, hiszen a lógusok a megmozgás, hogy hány egyke egy rül hozzájuk különböző sérülésekkel, éppen gyerekek általános nyebben reagálnak a zet eseményeire, sok kább sérülékenyek, nagy családban feltársaik.

A szülők leggyakrabban úgy érzik, hogy valójában csalátnál szeretnének halmozni őt, szélesnyit jelleve, mindegyiket ellenőrzik, de meg akarják vele, minden lépésével tartják, szinte bák figyelmükkel, nyomják gondoskodni. Való igaz, hogy a kekek számára végtelen boldogság, ha érzik szeretetét és gondoskát éppen ilyen nagy jelent a számukra, ha derzhetik képességeiket, nrhálhatják erejüket, lektusukat, ha önállóan kénykedhetnek, dön saiat ügyekben. A rető, kényvezető szülen a szabadság levő fosztják meg gyermek

Sirályos (mb 96 c

Hozzávalók: 35 dekagramm csokoládé, 35 dekagramm csokoládé, 35 dekagramm csokoládé, 35 dekagramm csokoládé, 35 dekagramm csokoládé, 35 dekagramm csokoládé, 35 dekagramm csokoládé, 35 dekagramm csokoládé, 35 dekagramm csokoládé, 35 dekagramm csokoládé.

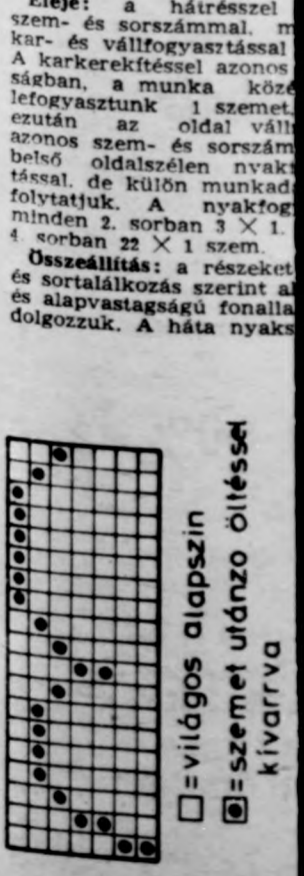
Patentminta: 1. sor: 1 fordított, 2. és minden sor: simára sima, fordított szemek kötünk. Alapminta: 1. sor: sima fordított, Szempóba: 28 42 sor = 10 centiméter.

Munkaminta: Hát: 2,5-es kötötű szemre kezdjük, patent 5 centiméter = 25 sor. A munkát alapmintával, 1. A karkerekítés rész centiméter = 148 sor után, mindkét oldalánál gyászunk 4, majd mind sorban 3, 2 x 2, 6 x (10), 36 centiméter = 288 érés után a munkadarab részén, a nyakkerékítés tartálatútre vesztünk 39 majd ennek mindkét oldalán minden 2. sorban 3 x 2. A nyakkerékítésel azor gasságban, a külső oldal vállfogászatát kezdünk, 2. sorban lefogásztunk 7 szemet.

Eleje: a hátrészel szem- és sorszámmal, m kar- és vállfogásztással. A karkerekítésel azonos szágban, a munka közé lefogásztunk 1 szemet, ezután az oldal váll azonos szem- és sorszámmal, a külső oldal váll fogással, de külön munkadarabot folytatjuk. A nyakfog minden 2. sorban 3 x 1, 4 sorban 22 x 1 szem.

Üsszedállítás: a részeket és sorszámmal, mint az alapfogásztás szerint, a és alapfogásztásnál foglaldolgozzuk. A háta nyaks

KERTBARÁTOK

Szent-Miklós Feren

Az egyik sorsa a családban

Logikusnak tűnhet az a vélekedés, miszerint azok a gyerekek, akik testvérek nélkül, egyedül nevelkednek szüleik körében, sokkal több előnyt élveznek, mint a sok gyermekes családok gyermekei. Több szeretet, több figyelem irányul rájuk, egy-egy szóval semmi földi jóban nem kell osztozniuk senkivel. A tapasztalatok azonban ellentmondanak ennek a vélekedésnek, hiszen a pszichológusok a megmondható, hogy hány egyke gyerek kerül hozzájuk különböző lelki sérülésekkel, éppen egyetlen gyerek voltukból fakadó személyiségzavarral. Az is tény, hogy az egyedül nevelkedő gyerekek általában érzékenyebben reagálnak a környezeti eseményekre, sokkal inkább sérülékenyek, mint a nagy családban felnövekvő társaik.

A szülők leggyakrabban úgy ártanak gyermeküknek, hogy valójában csak használni szeretnék neki. Elhalmozzák őt szeretetük ezerszínű jelével, minden tevékenységét ellenőrzik, mindent meg akarnak beszélni vele, minden lépését szemmel tartják, szinte behálózják figyelmükkel, agyonnyomják gondoskodásukkal.

Való igaz, hogy a gyerekek számára végtelen nagy boldogság, ha érzik szüleik szeretetét és gondoskodását, de éppen ilyen nagy örömet jelent a számukra, ha felfedezhetik képességeiket, kibővíthetik erejüket, intellektusukat, ha önállóan tevékenykedhetnek, dönthetnek saját ügyeikben. A túlszerető, kényeztető szülők éppen a szabadság levegőjét fosztják meg gyermeküket s

ez önmagában olyan személyiségzavarokhoz vezethet, amelyeket a későbbiekben bizony meglehetősen nehéz korrigálni. A szabad tevékenységében állandóan ellenőrzött, szabad véleményformálásában gyakran letört, korlátozott kisgyerekek egy idő után önállótlanok válnak, elbizonytalanodnak, önmaga értékeinek megítélésében, s kedvezőtlen esetben olyan mértékben alábecsülhetik önmagát, hogy önérzete súlyos sérülése egész fejlődésében visszavetheti.

A legtalpraesettebb, a legkoravenebb, a lecserelesebb „mama kedvence” is gyámoltalanná válik azonban, ha szülei köréből kikérülve, idegen környezetben, ismeretlen emberek előtt kell megnyilatkoznia. Ezek közül a gyermekek közül kerülnek ki azok, akik az elégedett, magabiztos szülők legnagyobb megrökönyödésére, szinte érthetetlen módon bambák az óvodában, felénk az iskolában, akiket nyakra-főre megvernek a többiek, akik alig mernek megszólalni az órákon, akik óvodás vagy iskolás társaik gúnyolódásainak örökös célpontjai. A „mama kedvencei”, a „papa egyetlen okos fiacskája” a családi körből kikérülve többnyire megtorpannak, s örülhetnek a szülők, ha a gyermekeik nem roppannak össze az átélt kudarcoktól, az önbecsülésüket ért csapásoktól. Azok a gyermekek ellenben, akik kevésbé sérülékenyek, más személyiségterületükön elterelhetők a figyelmük, zsmok kisverekékké válhatnak, akik mindenkitől megkövetelik a figyelmet s

kapaszkodásukat éppen úgy megvannak a határai, mint a felnőttek, sőt, olykor több túlságosan magas követelményei: „A mi fiunk, a mi lányunk mindenben első kell hogy legyen, ki kell, hogy tünjék a többiek közül, hiszen mindent előteremtünk, minden feltételt biztosítunk a számára, neki semmi más; nem is kell tennie, mint teljesíteni, produkálni.” S következik a balettórák, a zongoraleckék, a nyelvórák, míg a gyermek élete egyetlen hosszú hajszává nem válik. A szülőkel való kapcsolata is jórómán csak arra korlátozódik, hogy beszámol a sikereiről, s bevallja kudarcait, amelyekért természetesen büntetés jár, rosszallás, csaldóttóság, a „nem szeretlek”-kel való fenyegetőzés. A gyermek persze nehezen viseli el, hogy szeretett szülei elégedetlenek vele, s hogy kiközösöljék a családból, ismét nekifut a feladatoknak, egészen a végkimerülésig.

Holott a gyermek teljesítő

Flamm Zsuzsa

ÚJ HELYEN A MAKK MARCI ÉS MARCSI BARÁTAI KLUB

Az 1983-84-es tanévben a Makk Marci és Marcsi barátai klub foglalkozásait az egészségnevelési osztály Béke útja 41. szám alatti helyiségében tartják. (Minden hónap utolsó szombatján.) Szeretettel várják 1983. szeptember 24-én szombaton 10 órakor első foglalkozásra a régi klubtagokat és az új érdeklődőket is.

Sirályos pulóver (mb 96 cm)

Hozzávalók: 35 dekagramm világoskék Roma fonál, a hímzéshez néhány méter piros, rózsaszín, sárga, narancssárga, lila, szőlő selymfényű hímzőfonál, 2,5-es kötő, körkötő, merleltető.

Kötésminták

Patentminta: 1. sor: 1 sima, 1 fordított, 2 és minden további sor: simára sima, fordított fordított szemet kötünk.

Alapminta: 1. sor: sima, 2. sor: fordított. Szempólya: 28 szem x 42 sor = 10 centiméter.

Munkamenet

Háta: 2,5-es kötőtűvel 135 szemre kezdjük, patentmintával 5 centimétert = 25 sort kötünk. A munkát alapmintával folytatjuk. A karkerekítés részére, 35 centiméter = 148 sor elérése után, mindkét oldalszélén lefogvasztunk 4, majd minden 2. sorban 3, 2 x 2, 6 x = szemet (10), 56 centiméter = 236 sor elérése után a munkadarab közepén, a nyakkerekítés részére tartalkötőre vesszünk 39 szemet, majd ennek mindkét oldalszélén, minden 2. sorban 3 x 2 szemet. A nyakkerekítéssel azonos magasságban, a külső oldalszéleken vállfogvasztást kezdünk, minden 2. sorban lefogvasztunk 7, 3 x 6 szemet.

Eleje: a hátrésszel azonos szem- és sorszámúval, mintával, kar- és vállfogvasztással kötjük. A karkerekítéssel azonos magasságban, a munka középrészén lefogvasztunk 1 szemet, majd ezután az oldal vállrészeket azonos szem- és sorszámúval, a belső oldalszélén vállfogvasztással folytatjuk. A nyakkerekítés: minden 2. sorban 3 x 1, minden 4. sorban 22 x 1 szem.

Osszeállítás: a részeket szem- és sorszámközösítés szerint alapszűrés és alapvastagságú fonállal össze dolgozzuk. A háta nyakszél tar-

talékszemelt körkötőre vesszük — az eleje oldal nyakszél szélszéleire, mindkét oldalán azonos szélességgel felszedjük a szemeket, 215 (82-51-82) szemmel, patentmintával 3 centiméter = 15 sort kötünk. Az elejmélységben, a középszemre, a 3. sortól, minden sorban 3 szemet simán összekötünk. Végül a szemeket az alapszemnek megfelelően lefogvasztjuk. Az ujjaszéleken 155 szemmel, azonos sorszámúval, patentmintával hasonló pánttrészt kötünk. Az eleje munkafelületre, az alapfalon vastagságánál kissé vastagabb, selymfényű színes fonaldarabokkal, a leszármoltó ábra szerint, szemelt utatózó öltésekkel sirálymadarakat hímizzünk.

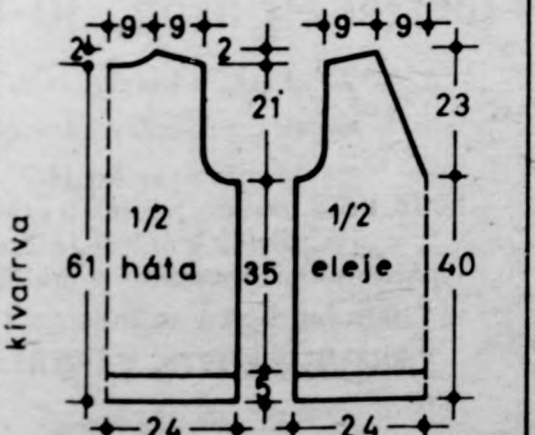
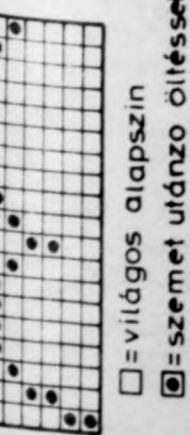

H. J.

helyezük a...
el egy idő...
16-...
értékesítés...
ki a beteg...
emeket...
ánt szűlöt...
ta edény...
raktároz...
unk arra...
közében...
szagú

reteléséhez...
djunk, ha...
Így nem...
ara felesle...
italunk...
ellemesebb...
alkoholtar...
tarthatóbb...
alaposan...
pincét, a...
mesze-...
érdemes...
állapítani...
tát a sze...
jük tartott...
több nap...
akkor

Ferenc

Mese az ismeretlenről

Volt egyszer, nem is olyan régen, és nem is olyan messze két jóbarát. Háromkerekű faluban éltek, és éppen ezert mindenki ismerte őket. A két jóbarát közül az egyiket Pufócinak, a másikat pedig Szöszmősznek hívták.

Pufóci a világ legélesebb és legtorkosabb fiúja volt, míg Szöszmősz a világ leglustábbjának a hírében állt, de legfőképpen aludt.

A két jóbarát ezenkívül csak abban különbözött, hogy Szöszmősz Pufócinak, míg Pufóci Szöszmősznek volt a barátja. Néha össze is veszték ezen, hogy ki kinek a barátja, de ez a veszekedés csak addig tartott, amíg Szöszmősz el nem nyomta az álom, és ez igen rövid idő alatt általában be is következett.

Igy élt, éldegélt a két jóbarát Háromkerekűben.

Egyszer azonban az egyik éjjelen, amikor a hold mandulagyulladása miatt sápadtan bugyolálta be magát egy felhő csúcskébe, Pufóci felriadt legmélyebb szendergéséből. De most nem az éhség gyötötte, mint általában, hanem félelmetes huhogást hallott.

— Ki az? — kérdezte reszketeg hangon Pufóci.

— Uhu — válaszolt az ismeretlen.

Pufóci sebtében magára ráncigálta a kihízott ruháját, és elrohant, egyenesen Szöszmőszhoz.

— Eressz be! Baj van! — rázogatta Pufóci a kilincset, ami nem különben az egész ajtót.

— Mi a szösz?! — hortyantott fel Szöszmősz, és a másik oldalára fordulva aludt tovább.

Szöszmősz egyenesen horkolását hallva Pufóci berohant, és rázogattatni kezdte jókomájának a pizsamagallérját, minek következtében Szöszmősz busa feje ide-oda billegett a nyakán.

— Ide figyelj! Szöszmősz! Valaki huhog az ablakom

alatt. És ha azt kérdezem tőle, hogy ki az, csak annyit mond, hogy uhu.

— Aha — toldotta meg Szöszmősz — Akkor az egy bögöl.

Pufóci szeme kikerekedett az ámulattól.

— Gondolod?

— Na persze. Füles bögöl — jegyezte meg Szöszmősz, és akkora ásitott, hogy Pufócinak erősen bele kellett kapaszkodnia az asztal szélébe, nehogy beleszedüljön barátja mélyeségs gyomrába.

— Füles bögöl? — ismételte Pufóci.

— Uhu — szólalt meg az ismeretlen.

Pufóci gondolkodott egy darabig, majd nagysokára újra rázogattatni kezdte barátját.

— Te, Szöszmősz! Akkor ez az ismeretlen az, aki olyan szemtelen, mint a piaci bögöl?

— Nem. Az a piaci bagoly — riadt föl Szöszmősz, majd mérgesen rittventette barátjára. — Hagyj már békén! Aludni akarok!

— Uhu — szólalt meg újra az ismeretlen.

— Ne huhogj Pufóci, hanem aludj! — könyörgött Szöszmősz, és ebbe a könyörgésbe bele is izdadt.

— Nem én voltam — mondta sírára görbült szájjal Pufóci — hanem az az undok füles bögöl.

— Bagoly, te oktondi!

Pufóci ekkorra már zokogott.

— Most bagoly vagy bögöl?

A háromkerekű templom tornya ebben a pillanatban ütötte el az éjfélt.

Az ismeretlen rászállott Szöszmősz ablakpárkányára, bekacsintott hatalmas szemével Pufóci, és mielőtt elröppent volna, csak annyit mondott, azt is búcsúzóul: UHU.

— Ide figyelj! Szöszmősz! Valaki huhog az ablakom

Szőcs Marianna

HETI ÉTREND

Fogyókúra zöldséggel

HÉTFŐ:

Reggeli: Reszelt karalábé 75 kal.

20 dkg megtisztított karalábét lereszelünk, és tálra tesszük, majd 2 evőkanál tejfelből, 1 evőkanál citromléből és apróra vágott snidlingből, kaporból sóval és borsal keveréket készítnék, amit ráöntünk a karalábéra.

Ebéd: Paprikasaláta 140 kal.

Hozzávalók: 1 közepes paprika, 4 szál újhagyma, 1 evőkanál borecet, só, bors, piros paprika, 1 kávéskanál olaj, petrezselyem.

A paprikát hosszabban feldaraboljuk, a hagymát karikára vágjuk. Az ecetből, olajból, borsból, paprikából, petrezselyemből keveréket készítnék, a paprikára és a hagymára öntjük.

Vacsora: Kelkáposztasaláta 135 kal.

A fél kelkáposztát félbe vágjuk, és sós vízben 15 percig főzzük. 10 dkg gombát és fél fej apróra vágott hagymát kávéskanálnyi olajon megpárolunk. A megfőtt kelkáposztához tálaljuk a párolt gombát és a hagymát, és apróra vágott petrezselyemmel megszórva fogyasztjuk.

KEDD:

Reggeli: 1 szelet barnakenyeret megkenünk kevés margarinnal és feldarabolt retket és snidlinget fogyasztunk hozzá. 65 kal.

Ebéd: Vegyes saláta 120 kal.

Hozzávalók: 10 dkg uborka, 2 paradicsom, 1 kis retek, egy saláta borsó levelei, 1 evőkanál tejfel, és egy evőkanál citromlé, só, bors, petrezselyem, snidling, kapor, borágó.

Az uborka-, paradicsom- és retkeszeleteket a salátalevelekkel együtt tálra tesszük. A többi hozzávalót összekeverjük és ráöntjük.

Vacsora: Borsós spárga 165 kal.

20 dkg megtisztított spárgát és 10 dkg zöldborsót forrásban levő vízben 15 percig főzzük. Ha már puha, egy kávéskanálnyi margarinnal ízesítjük. Apróra vágott turbolyával fűszerezzük. Végül megszórjuk.

SZERDA:

Reggeli: Reteksaláta 65 kal.

Hozzávalók: 1 retek, só, bors, 2 evőkanál tejfel, petrezselyem, mustár, 1 kávéskanál citromlé.

A citromléből, tejfelből és fűszerekből keveréket készítnék, hozzáreszeljük a retket, és megszórjuk apróra vágott petrezselyemmel.

Ebéd: Fejes saláta 155 kal.

25 dkg fejes salátát feldarabolunk. Egy evőkanál olajból, egy evőkanál borecetből sóval, borsal, fokhagymaporral keveréket készítnék, és a salátára öntjük.

Vacsora: Sárgarépasaláta 130 kal.

15 dkg megtisztított sárgarépát és 1 közepes nagyságú karalábét sós vízben 15 percig főzzük. A vízből kivéve 1 kávéskanálnyi margarint teszünk rá, és apróra vágott petrezselyemmel megszórjuk.

CSÜTÖRTÖK:

Reggeli: Savanyúkáposzta 85 kal.

15 dkg savanyúkáposztát tálra teszünk, közékeverünk egy fél almát kockára vágva, majd 2 evőkanál tejfellel, 1 kávéskanálnyi mustárral és kevés apróra vágott kaporral ízesítjük.

Ebéd: Padlizsán olasz módra 145 kal.

Hozzávalók: 1 padlizsán, 2 paradicsom, 1 kávéskanál olaj, 1 gerezd fokhagyma, só, bors, petrezselyem, 1 paprika.

A padlizsánt, paradicsomot és paprikát megtisztítjuk és feldaraboljuk. Az olajat felforrósítjuk, a fokhagymát, a zöldségeket beletelesszük, és megízéltjük. Lefedve 20 percig pároljuk. Ha puha, petrezselyemmel megszórjuk.

Vacsora: Spárga vajjal 120 kal.

30 dkg spárgát cukros, sós vízben körülbelül 15 percig főzzük. Ha megpuhult, leszórtjuk, és egy lapos kávéskanálnyi vajjal és petrezselyemmel megszórva fogyasztjuk.

PÉNTEK:

Reggeli: Fél karfiolt megfőzünk és rózsáira szedünk. 3 evőkanál narancslével (Olympos) meglocsoljuk, és 1 kávéskanálnyi reszelt dióval megszórjuk.

Ebéd: Fejes saláta tárkonyal 115 kal.

Hozzávalók: 1 fejes saláta, 1 evőkanál borecet, 1 evőkanál olaj, só, bors, tárkonylevelek.

A salátát jól megmossuk és leveleire szedjük. Borecetből, olajból és tárkonylevelekből sóval, borsal öntetet készítnék, és a salátát megforgatjuk benne.

Vacsora: Paraj póréhagymával 155 kal.

Hozzávalók: 30 dkg friss paraj, 1 kávéskanál margarint, 10 dkg póréhagyma, fél fej vörshagyma, só, szerecsendió, sós víz.

A parajt forrásban levő sós vízben rövid ideig megpuhítjuk, majd kivesszük és leszűrjük. A felforrósított margarinnal a hagymát üvegesre pároljuk. Beletesszük a parajt és a fűszereket, s 5 percig pároljuk. A póréhagymát 10 percig sós vízben főzzük és a parajhoz eszszük.

SZOMBAT:

Reggeli: Sárgarépa 75 kal.

Egy nagyobb megtisztított sárgarépát lereszelünk, egy fél almát darabokra vágunk, és meglocsoljuk citromlével, és kevés édesítővel ízesítjük.

Ebéd: Zellersaláta 135 kal.

Hozzávalók: 1 kávéskanál borecet, 2 dkg rokfort, 2 evőkanál joghurt, só, bors, zeller zöldje, 20 dkg zeller-gumó.

A rokfortot, borecetet és joghurtot összekeverjük. Sózzuk, borsozzuk és apróra vágott zeller zöldjével ízesítjük. A zeller-gumót csikokra vágjuk és belekeverjük.

Vacsora: Zöldbab paradicsommal 140 kal.

Hozzávalók: 1/4 kg zöldbab, sós víz, margarint, fél hagyma, 2 paradicsom, borsfű.

A zöldbabot megtisztítjuk, és a borsfűvel együtt forrásban levő sós vízben megfőzzük. A hagymát 1 kávéskanálnyi margarinnal megpároljuk, és a puha zöldbabot hozzátelesszük. A paradicsomok felső részét négyret bevágjuk, és grillsütőben körülbelül 5 percig sütjük. A babbal együtt fogyasztjuk.

E diéta mellett 6 nap alatt legalább 3 kilót lehet fogytani!

Munkaértekezlet a DMVSC labdarúgó-szakosztályánál

Az elnökség állásfoglalása

Csütörtökön délután a DMVSC labdarúgó-szakosztályának elnöksége munkaértekezletet tartott. A tanácskozáson részt vettek az elnökség tagjain kívül az szakosztály vezetői és az NB II-es labdarúgók.

A munkaértekezleten két napirend szerepelt: 1. Az őszi idényben végzett munka értékelése és a további feladatok. 2. A premizálásra vonatkozó javaslatok, melynek előadója Császár Ferenc volt.

Az elnökség nevében az értekezlet Fülöp János vezetésével Kifejezte, hogy az elmúlt nyolc mérkőzés eredményében a csapat játékművelésével mindenképpen elégedett. Az elnökség jogosnak tartja a labdarúgó-közvélemény bírálatát, elmarasztaló véleményét. A csapat személyileg biztosított, de gyenge az egyéni és közös munkája, annak ellenére, hogy a feltételek a lehetőségeknek és a

HOLNAP Kinizsi-Szabó SE

Vasárnap 16 órakor a Vágóhid utcai sporttelepen bonyolítják le a D. Kinizsi-Szabó Lajos SE NB II-es labdarúgó-mérkőzést. A DMVSC Siofokon vendég szerepel.

A labdarúgó NB I-ben szombaton bonyolítják le a Nyiregyháza-Ujpest, a Videoton-Szeged, a Diósgyőr-MTK-VM, a Csepel-Haladás és a Pécs-Volán találkozóját. Vasárnap kerül sor a Ferencváros-Rába rangadóra, a Tatabánya-Vasas és a Honvéd-Zalaegerszeg mérkőzésekre.

Görög-magyar

Ha túl sok esélyük már nincs is, de azért még versenyben vannak labdarúgónk az olimpiai selejtezőkben. Szerdán Dramában rendezik a Görögország-Magyarország mérkőzést. Mezey György kijelölte tizenhatos keretét, melyben több olyan labdarúgó is található, aki az NSZK ellen az „A” válogatásban kapott helyet. Megcsapott a csepeli labdarúgók száma: igaz, még most is négyen vannak a keretben.

Íme a névsor: Kovács, Disztl P., Farkas, Csonka, Kardos, Róth, Köhalmi, Gálhidi, Kelemen, Nagy A., Kisznay, Pogány, Kiss S., Mészáros, Dajka és Hajszán.

Reggeltől estig zajlik a sportélet Testnevelés a Keriben

Az iskolaudvaron elem tároló kép lehangoló. A kerítésből jókora darab hiányzik, a kapu mögötti labdafogó háló vandál módon szétzaggatták, az egyik hálón is akkora lyuk tátong, hogy kiér rajta egy kezilabda.

— Dolgozik az idő is — adja a magyarázatot Máté András, a Kereskedelmi és Vendéglátóipari Szakiskola igazgatóhelyettese. — De sokkal nagyobb gondot jelent, hogy a lakótelepek az iskolán keresztül járnak bevásárolni, sőt maguk a környékbeli gyerekek sem bicskúlik a sportolási lehetőségeket.

Erthetetlen a vandalizmus, mert ezek a gyerekek akkor jöhetnek be, amikor akarnak. Természetesen játszhatnak is, ha szabad valamelyik pályára. A két hitelesített kezilabda-, kosárlabda-játéktér mellett 60 méteres futófolysó, távolugrógödör és kondicionáló terem várja a sportolni vágyókat. Természetesen elsősorban a diákokat, hiszen a szakközépiskolásoknak hetente három alkalommal, a szakiskolásoknak ennél jóval kevesebbszer, 10 nap alatt kétszer, illetve háromszor kell részt venni testnevelési foglalkozásokon.

Még mielőtt megkérdezném, hogy mi a helyzet a röplabdával és a kosárlabdával, Máté András már megelőző sorolja is az iskola profiljához tartozó sportágakat. Egyaránt a népszerűségük listája élén áll a torna (Mesterné irányításával), az atlétika (Vojnitsné vezetésével) és a kezilabda, amelyet a munkaközösség vezetője közösen irányít Vácsi Sándor testnevelőtanárral. A labdarúgást kedvelő fiúk sem árvalkodnak, velük Máté András foglalkozik. Vojnitsné gyorsan hozzátette, hogy az idén kosárlabda-szakcsoport indítását is tervezik, így bővülne a tanulók választási lehetősége.

A Kelet Kupán is indul K. Szabó országos csúcsa

Kitűnő formában van K. Szabó Gábor, a DMVSC-átléta. Egyesülete hétközi távfutó versenyen 3000 méterrel 7:47,4 idővel új országos felnőtt- és utánpótlás-csúcsot állított fel. A versenyen Májér (NYVSSC) végzett mögötte 8:04,3-as idővel. A korábbi utánpótlás-csúcsot Sulyok állította fel (7:56,9) 1979-ben, míg a felnőtt csúcs már lassan „szakállasnak” volt mondható, hiszen Mecser Lajos 1966-ban Londonban futotta: 7:51,2.

K. Szabó Gábor a hét végén a Kelet Kupán is rajthoz áll és 1500-m-on kísérli meg az országos utánpótlás-csúcs megjavítását. Igazi számában, 5000 méterrel pedig a tervek szerint legközelebb szeptember 23-án indul Thessalonikében egy nemzetközi meghívásos versenyen. A világ bajnokság idején sérüléssel bajlódó K. Szabó előtt így lesz lehetőség arra, hogy a nemzetközi porondon is bizonyítson.

A Kelet Kupa versenyét szombaton és vasárnap rendezik az Oláh Gábor utcai műanyag pályán. A hazai élmezőnyből számos atléta jelezte indulását és litván, kuvaiti, szlovák, valamint romániai versenyzők is ott lesznek a rekortánon.

Magyar-szovjet elődöntő

A miskolci selejtezőcsoport utolsó mérkőzésén a magyar női kosárlabda válogatott 3 pontos vereséget szenvedett Jugoszlávia együttesétől. Ez volt a vereség az jugoszlávok „kielemlték a sajátot a szánkból”, hiszen már mindenki abban reménykedett, hogy csapatunkat legfeljebb csak a Szovjetunió tudja megállítani.

A mérkőzés kezdete, sőt az egész első felidő a bizakodókat igazolta, hiszen az első játékrész letele után még 10 pontos magyar előnnyel fordultak az együttesek. A szünet után néhány perc alatt a jugoszlávok nemcsak

egyenlővé tették az állást, hanem fordítani is tudtak. Ezt követően már nem is engedték át a vezetést.

A magyar válogatott csoportjában második helyen végzett a jugoszlávok mögött. Szombaton az 1-4. helyért a Szovjetunióval mérkőző csapatunk, s győznie kellene ahhoz, hogy az Európa-bajnoki győzelemért szállhasson harcba. Az összecsapás 20 órakor kezdődik, előtte kerül sor a Jugoszlávia-Bulgária találkozóra. A győztesek az első helyért, a vesztesek pedig a harmadik helyezéért játszanak.

Súlyemelés

Kelemen Lajos, a DSI 64 kg-osok között szereplő súlyemelője és Zajdó Zsolt, a Hajdúszoboszlói Gázláng 67 kg-os versenyzője meghívást kapott a serdülő válogatottba. A fiatalok szeptember 28.-október 4. között Csehországban Sokolov Kupán vesznek részt.

A 60 kg-os súlycsoport reménye, Ecsedi Lajos (DSI) a magyar súlyemelő ifjúsági válogatott keretbe kapott bevét. A fiatal sportember 19-én utazik Tatára, ahol közel egy hónapon keresztül készül az október 11-19. között megrendezésre kerülő varsói nemzetközi ifjúsági viadallra.

A debreceni súlyemelő mester, Bethlen Ferenc is bekapcsolódik a tatar edzőtábor munkájába. A szakember október 3-15. között az ifjúsági válogatott vezető edzőjének, Ambrus Lászlónak segíti munkáját az együttes felkészítésében.

HÉT VÉGI SPORTMŰSOR

Szeptember 17., szombat

Asztalitenisz
Élelmiszeripari Szakközépiskola, 8: Debrecen város ifjúsági leány és fiú útező bajnoksága.

Atléтика
DMVSC nagyerdő sporttelepe, 10: Kelet Kupa nemzetközi viadall (kalapácsvetés 14.30-tól).

Kézilabda
Közúti-pályá, 16: D. Közúti Építők-EMG (női NB I B., Ládga, Rózsa). — MEDICOR-pályá, 18: D. MEDICOR-Budaörs (női NB II, Balogh, Dinya). — 16.30: D. MEDICOR-Borsodi Bányász (férfi NB II S. Farkas, Nyári). — Kinizsi-pályá, 11.30: D. Kinizsi-Magyar Kábel (női NB II, Pados, Pálka). — DUSE-pályá, 17: D. Universitas-D. Spartacus (férfi megyei, dr. Anderkó, Kecskés). — Dózsa-pályá, 17.15: D. Alami Gazdaság-Püspökkladány (férfi megyei, Komáromi, Taisz).

Videókezes NB II, női: Derecske-Hűsös SE (II, Faragó, Marososi). — Megyei bajnokság, férfiak: Nádudvar-Balmazújváros (17.15, Fodor, Tóth), Berettyóújfalui MSE-Kába (16.45, Katkó, Mezei), Derecske-Biharkecskes (16.15, Nádasy, Sídó), Hajdúnánás-Pöldes (17.15, Kiss A., Nagy M.).

Labdarúgás
Nagyerdő, egyetemi sporttelep, 15: D. Universitas-Honvéd Bem J. SE (Nagy J.). Területi bajnok mérkőzés.

Videókezes Püspökkladányi járási bajnokság (16: Bánd- Bihar-tó).

Röplabda
DMVSC-csarnok (Oláh G. u.), Általános Művelődési Központ (Móricz Zs. körút), 9: A III. Portmérkőzés.

Videókezes Területi bajnokság (13 óra): Hajdúszoboszlói Bocskaikisvárdai SE (Tombor),

Szeptember 18., vasárnap

Asztalitenisz
Bagaméri művelődési ház, 9: A debreceni járás női, férfi útező bajnoksága.

Élelmiszeripari Szakközépiskola, 8: Debrecen város ifjúsági leány és fiú útező bajnoksága.

Atléтика
DMVSC nagyerdő sporttelepe, 15: A Kelet Kupa nemzetközi verseny befejező küzdelmei, férfi 800 méteren Aradi János-emlékverseny (rúd 14.30-tól).

Kézilabda
Dózsa-pályá, 10.15: D. Dózsa II.-Hajdúdorog (férfi megyei, Katkó, Komáromi). — Közúti-pályá, 9.45: D. Közúti Építők II.-Berettyóújfalui MSE (női megyei, Sebők, Tiba A.). — Vendéglátó-pályá, 9: D. Vörös Meteor-Füdes (női megyei, Széchy, Taisz). — DMVSC Vágóhid utcai pályá, 10.15: DMVSC II.-Hajdúszoboszlói (női megyei, Kiss I., Szécs).

Videókezes Női megyei: Balmazújváros-Püspökkladány (9.45, Fodor, Tóth), Hajdúszoboszlói Bocskaikisvárdai (10.15, Simon, Szabó), Hajdú Vasas-Hajdúszoboszlói (9.45, Kiss A., Nagy L.). — Férfi megyei: Polgár-Nyíradony (10.15, Kapusi, Nagy J.), Hajdúszoboszlói-Létavértes (10.15, Nádasy, Sídó).

Női II. osztály: Konyár-Egyek Meteor-Füdes (női megyei, Hosszúpályi (II, Kiss A., Nagy L.)), Hajdúnánás-Nádudvar (9. Mezőtelegi, Juhos).

Labdarúgás

Hajdúszoboszlói Bocskaikisvárdai-Balmazújvárosi Lenin Tsz SE (Tamaszkovics). — Megyei bajnokság (15 óra): Hajdú Vasas-Vármospércs (Nyéki, Veress, Könyvnyó B.), Kába-Hajdúnánás (Tóth S., Cseesódi, Gó), Komádi-Derecske (Fodor F., Szilvási, Bende), Hajdúdorog-Tépe (Oláh, Juhász Gy., Csató), Körösszeg-apáti-Mikepércs (Cseh, Antal, Meleg), Nádudvar-Sárrétudvári (Szabó I., Boross, Zsupos), Nagyrábé-Polgár (Vincze, Barjogh, Incedi). — Járási bajnokságok Debreceni járás. A-csoport: DUSE II.-D. Kinizsi II. (Debrecen, 10), D. Haladás-Hajdúszoboszlói (Józsa, 16), Hajdúbagos-Tiszacsege (16), Górbéháza-D. Hunyadi (16), Egyek-Sárrétudvári (16). — Újsebtornyánál DMVSC II. (16.30). — B-csoport: Kókai-Nyíradony (9), Újléta-Hosszúpályi (9), Nyírábrány-Bagaméri (11), Monostorpályi-Hajdúhadházi (17), Nyírácsad-Fülöp (17), Álmosd-Nyírmartonfalva (17). — Püspök-ladányi járás (16 óra): Szerpe-Füdes, Nagyhégyes-Biharnagybajom, Hajdúszoboszló-Ebes.

Röplabda
DMVSC nagyerdő sportcsarnoka, Általános Művelődési Központ (Jerikó u.) és DUSE-sportcsarnok (Móricz Zs. körút), 9: A DMVSC női nemzetközi tornájának helyosztói.

Sakk
Monti ezredes utca 3. sz., 9: D. BIOGAL-D. Haladás. — Hajdúszoboszlói Bocskaikisvárdai SE, 9: Hajdúszoboszlói Vasas Izzó-Kabai Egyetemes. — Hajdúszoboszlói, Árpád u. 1. sz., 9: Hajdúszoboszlói Gázláng-Berettyóújfalui SE, — Füdesi művelődési központ, 9: Füdesi művelődési ház, 9: Nádudvar-Honvéd Bocskaikisvárdai Megyei csapatbajnoki mérkőzés.

Nemzetközi torna

A DMVSC szombaton és vasárnap bonyolítja le nemzetközi női röplabdatornáját. A nevezéskor alapján kilenc csapat verseng majd az első helyért.

Három csoportban kerül sor a küzdelmekre. Az A-csoportban kapott helyet a bolgár Sumen mellett a BVSC és a házigazda DMVSC. A találkozóját az Oláh Gábor utcai csarnokban játsszák. Az Általános

Művelődési Központ tornatermében a litván Vilnius együttese mellett az Eger és a DUTE SC játszik. Az ügynevezett C-csoportban (a Móricz Zsigmond úti DUSE-csarnokban lesznek a küzdelmek) a nagyváradiak mellett a Szolnoki Vegyiművek és a DUSE kapott besorolást.

A szombat déli csoportmérkőzéseket követően a helyosztókra vasárnap délelőtt kerül sor.

Megyei bajnokság

Létavértes-Berettyóújfalui 3-2 (1-0) Létavértes, 150 néző, vezette Nagy J. Létavértes: Nagy — Belényesi, Vásárhelyi, Máté, Novotni (Cseh), Kovács, Vancsa M. (Varga), Kárárdi, Gáll, Vancsa Gy., Janka, Berettyóújfalui: Tóth — Mőga, Csenedes, Erdel, Ványa, Józsa, Papp, Fala, Szémán, Muzsnai, Lajos (Gál). Sportszerű mérkőzésen a hazaiak igen jól játszottak, de kapu-

suk gyenge napja miatt mégiscsak nehezen győztek. A vendégcsapat későn ébredt rá, hogy van keresnivalója. Gólszerzők: Vancsa Gy. 2., Varga, illetve Józsa és Muzsnai. Jók: Kovács, Körödi és Máté. A Berettyóújfaluból senkit sem lehet kiemelni. — Ifjúsági: Berettyóújfalui-Létavértes 2-0 (1-0). Szűcs S. (Létavértes) ellenfél megrugaszáért kiállította.

Egy darabig az igazgatóhelyettes nézzük, hogyan sorakoznak a csoport tagjai, majd amikor a jelentés után bemutatásuk körbe-körbe futkározni kezdenek, elindulunk tovább a tornaterem felé.

Máté András még útközben is dohog, nem tud napirendre térni a rongálók, a kárt okozók fölött. Panaszolja, hogy már szinte veszélyes órát tartani: egyesek a homokba pengéket dobálnak, letörlik a díszcserejüket, betörnek az ablakokba vagy esetleg paradiocsokkal dobálják az órán levőket. A tanácsot választásokon hiába kérték az ott egybegyűlt szülőket, hogy próbáljanak segíteni ezen az áldatlan állapotban, azóta sem történt változás.

Mit lehet erre mondani? Hogy lehet reagálni? Próbálok felidézni emlékeim, eszembe jut bizony bárhol fordultam meg, mindenütt találkozom ehhez hasonló jelenségekkel. Mert úgy tűnik, ma egyeseknek sikk rongálni, másnak a közösségnek kárt okozni. Még mondanám tovább, ám az igazgatóhelyettes jobb „témára” hívja fel a figyelmem.

Közvetlenül a bejáratnál, a portál szeptemberben hatalmas üvegtárlóban helyezték el azokat a díjakat: érmeket, vázakat és kupákat, amelyeket az iskola tanulói a közelmúltban szereztek. Közülük, mint általában, most is a legutolsóként szerzett díj a legbecesebb. A felirat arról tanúsít, hogy a KPVDSE által májusban Csillebércen rendezett kereskedelmi és vendéglátóipari szakmunkaközösség V. országos spartakiáján a legjobbnak bizonyultak a debreceniek.

Bent a testnevelő-tanári szobában a munkaközösség vezetője Vojnitsné Bánáti Edit a következő szavakkal eszteli a siker jelentőségét: — Jó lenne, ha megírná, kik szerepeltek a legeredményesebben. Tudja, ezeknek a fiataloknak sokat jelent, ha olvashatnak az újságban saját sikereikről. Mert érzésem szerint nem kis dolog az ország 35 együttese közül a legjobb összeteljesítményt elérni. Ot sportágban rendezték a versenyt, ahol az atlétikai válto, a fiú-kézilabdacsapat és a fiú-sociogymnastika mindenki maga mögé utasított. Újabb értékes pontokat hozott Lucsik Miklós győzelme a 660 méteres síkfutásban, valamint a leány kezilabdások harmadik helyezése.

Női Kézilabda NB I DMVSC-ÉPÍTŐK SC 20-19 (12-9)

DMVSC-csarnok, 500 néző, vezette Andorka, Schöber.

DMVSC: TÓTH I. — Törökne 2, Nagy Zs. 2, Tóth R. 3, 2, MEDGYESSYNE 2, Kádárné 2, Bordás 2. Cserék: Juhászne 7/7, Szarvas, Szántó.

Az ellenfél legtöbb gólját Kiss É. 7/3 szerezte. — Hétméteresek: 13/9, illetve 6/5. — Kiállítások: 12 perc, illetve 8 perc. — Az eredmény alakulása: 8. perc: 2-2; 20. perc: 7-7; 36. perc: 14-12; 54. perc: 18-17.

Ideges hangulatban kezdődött a találkozó, amit bizonyított az is, hogy az első gólról öt percet kellett várni. Többnyire a DMVSC vezetett egy góllal, s csak akkor ugrott meg, amikor szabálytalanság, majd reklamáris miatt kettős emberelőnyhöz jutott. A szünetig megszerzett háromgólos vezetést azonban — főleg figyelmetlenség és kapkodás miatt — hamar elfogyott, sőt egy ízben a fővárosiak előnyre is szert tettek. A hajrá ismét szoros eredményt hozott. Sajnálatos módon elszabdultak az indulatok, az Épitők technikai vezetőjét a játékezők kivették, majd tüntetésül a bírói ítéletek ellen Németh András edző lehívta lányait a játéktérrel. Ez a sportszerűtlen jelenet két másodperccel a befejezés előtt történt.

— Tessék mondani, ma este is jönnek azok a karatészek? Mert tessék tudni, úgy kell takarítanom, s ha ők itt vannak, akkor másnap korán reggel tesszük rendbe a termet.

— Kedd van, persze, jönnek ma is — hangzik az igazgatóhelyettes válasza. Majd már felém fordulva folytatja: — Teljes a nagyüzem nálunk. Reggel háromnegyed nyolctól este kilenc óráig megállás nélkül zajlik a sportélet. Tornatermünkben, sportpályáinkon edzéslehetőséget kaptak a D. Vörös Meteor és a DSI kezilabdázói, itt gyakorolnak a Lakótelepi SE karatézói. Persze vigyázzunk az arányokra, s a délutánokat lehetőség szerint fenntartjuk az iskolai sportcsapatsportok részére. Nem törekszünk látványosan meghirdetett akciókra, de aki megkeresett minket tudhatja: ha egy módunk van rá, mi partnerek vagyunk. Adunk már pályát a Lakótelepi SE alkalmi versenyeihez, játszanak itt a városi kispályás labdarúgó-bajnokságban résztvevő csapatok, ottont adunk a pedagógusok mezei olimpiájának. Egyetlen kikötésünk, hogy a program ne öltöztetse legyen, hanem valaki vállalja a felelősséget azokért, akiket beengedünk az iskolánk területére.

Mészáros István

